

„Vajon sokszor nem azért tűnik-e a kívülállók számára örömtelenebb, lefojtottnak, szürkének a templomi atmoszféra, mert hiányzik belőle a spontán visszajelzés lehetősége?”

„Tapsvihar” az ország templomában ► 3. oldal

„Norvégiában és pár hét óta már Svédországban is az evangélikus egyház megesketi templomban, oltár előtt az egynemű párokat. (...) Ne feledjük, e két országban a lakosság többsége evangélikus!”

Lólab ► 9. oldal

„Isten irgalmazzon azoknak, akik a szabadságra hivatkozva akarják a személyiségi jogokat kiterjeszteni úgy, hogy közben a bűnnek és a romlásnak adnak utat!”

Egyszemélyes nyilatkozat ► 9. oldal

Ottalom és veszély ► 2. oldal

Kettős jubileum Mórachidán ► 3. oldal

Megfordult keresztény világ ► 6. oldal

Egy szelet mennyország ► 8. oldal

Luther-szöveg ferences kódexben ► 10. oldal

Rázga Pál emlékezete ► 14. oldal

FOTÓ: PETRI GÁBOR

Gaudiopolis 2009

Felszentelték egyházunk új diakóniai intézményét

► **Szethlo Gábor** evangélikus lelkész ma már legendás ifjúsági államát Gaudiopolisnak, Örömvárosnak nevezték el fiatal lakói. De vajon élhetnek-e hasonló örömben a földi életük utolsó szakaszában járó, idős emberek is? A csillaghegy-békásmezei evangélikusok szerint igen. Ezért döntöttek úgy, hogy egyházunk új diakóniai intézményének, a Csillaghegy-Békásmezei Evangélikus Egyházközség parókiája mellett felépült idősök otthonának a Gaudiopolis nevet adják. Az evangélikus diakóniai szolgálat évében az új szeretetotthont június 14-én szentelte fel Bence Imre, a Budai Egyházmegye esperese.

Az ünnepi istentisztelet liturgiai szolgálatában Donáth László, a Csillaghegy-Békásmezei Evangélikus Egyházközség lelkésze, Fülöp Attila beosztott lelkész, Bátorvicsky Gábor rákospalotai lelkész, valamint Iványi Ilona unitárius lelkész vett részt. Az ünnepi alkalmon Koczor Zoltán főiskolai tanár hirdette Isten ígését Mt 6,10 alapján.

Ighirdetésében Koczor rámutatott: az értékek folyamatos változásának korában élünk. A mai értékek holnap kétségessé válnak, ezért kiszámítható és megbízható struktúrára lenne szükségünk. Egy olyan poliszra, olyan országra, amely Isten országának mintájára stabil, változatlan és örök érvényű értékekre épül. „Miként lehet a gyors változások közepette biztonságot és állandóságot megélni?” – tette fel a kérdést az igehirdető, s a kihívás nagyságát érzékeltetve kijelentette, hogy

ma már nemcsak a fenntarthatóság fogalma vált kérdéssé, de az idős korral együtt járó bölcsesség értékeit is megkérdőjelezzük, sőt elutasítjuk: társadalmunkban tabu a halál témája, de a saját végességünkre emlékeztető öregség és a véghez vezető út is azzá vált.

Nekünk ma az a fontos, hogy nap mint nap jöjjön el a mi országunk. Jézus azonban nem ezt mondta, és nem ezért imádkozott. Tanítása nyomán ebben a világban, közöttünk él

köszöntőbeszédet. Az épület kulcsát Bence Imre esperes adta át Donáth László lelkésznek, aki Pröhle Gergelyvel együtt fordította el a zárban, s tárta ki az ajtót a gyülekezet előtt.

Az új idősotthon tágas udvarán került sor az épület felszentelésére (képeink a 8. oldalon), melynek liturgiájában Donáth László csillaghegy-békásmezei, Koczor Tamás budapest-ferencvárosi lelkész és dr. Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora vett részt. A

A Gaudiopolis Szeretetotthon hivatalos megnyitása – balról jobbra: Bence Imre, Koczor Tamás, Donáth László, Pröhle Gergely és Csepregi Zoltán

az a közösség, amely az értékek helyes rendjét birtokolja, s ezért tudja, mi a fontos, és mi a lényegtelen. Mindannyian haladunk az öregkor felé, s ezen az úton csak a nyitottság és az alázat adhat reményt, hogy egy szeretetotthon is olyan örömtől sugárzó várossá legyen, amely része „az ő eljövendő országának”.

Az istentisztelet után az ünneplő közösség átvonult a szeretetotthon épületének bejáratához, ahol Pröhle Gergely országos felügyelő mondott

szentelés szolgálatát Bence Imre esperes végezte. Prédikációjában többek között kitért arra, hogy ma nagy merészség kell egy szeretetotthon építéséhez, mégpedig a „szeretet” miatt. Tudniillik nem egy átlagos öregotthonról, szociális intézményről van szó, hanem olyanról, amely valami óriási többlettel rendelkezik: Isten szeretete az, amelynek élő valósága lakozik az itt élők és dolgozók szívében.

► Folytatás a 8. oldalon

Iskola és templom

■ RIBÁR JÁNOS

Újra itt egy tanév vége, becsukódnak az iskolakapuk, alszik a kréta, a tábla és diák nélkül a pad. Itt a nyár, a várva várt szabadság, a nyaralás, pihenés ideje diákok, pedagógusok számára egyaránt. Ilyenkor aktuális és illendő a számadás.

Vizsgázott, vizsgázik kis- és nagydiák, de velük és általuk a pedagógus is. Számot ad a diák a megtanulatról, a pedagógus pedig arról, miként sikerült növendékeit felkészítenie, egy lépéssel közelebb segítenie ahhoz, hogy majdan betöltsék saját élethivatásukat. Fontos mérlegelés ez minden egyházi iskolában, ha keresztény lelkületben nevel. S nevelhet-e másként?

Így kerül egymás mellé az iskola és a templom jelképes és reális valósága, most szándékosan megfordítva ahhoz képest, ahogyan Reményik Sándor mívesen, ma is érvényesen megfogalmazta *Templom és iskola* című versében: „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” A költő felismerte és tudta, s szerette volna tudatosítani, hogy ez a kettő – a család mellett – a nemzeti lét alapja.

Ezen írás címében mégis fordítva áll: iskola és templom. Mert valamikor templomból nőtt ki az iskola, de megtévelyedett korunkban mintha fordítva történnének a dolgok, az iskolából nőhet ki a jövődó egyházának tagsága.

Tisztelettel és hálával gondolunk azokra a családokra, ahol a mindennapi élethez még hozzátartozik a keresztény nevelés, értékrend, de alighanem alaposan megfogytak az ilyenek száma. Részben a családok csonkassága miatt, részben a megélhetési küzdelemből fakadó fáradtság és időhiány miatt.

Hajdan az egyházból nőtt ki az iskola, korunkban egyházi iskoláink óriási szolgálata, hogy gyermeki és ifjonti lelkekbe plántálják Isten ígését, szeretetét, kegyelmét, evangéliumát.

A történelem régen más képet mutatott. Államiságunk olyan király uralkodásával kezdődött, aki úgy látta, hogy az egyházból (jelképesen a templomból) nőhet ki a nemzeti megtartó erő. Nem régen, pár éve meg is jelent ez a szentnek mondható kiindulási pont ilyen címmel: *Szent István Intelmei és Törvényei*. Másként „Erkölcse oktató könyvecske” címmel is ismert.

A „könyvecske” előszavában azt olvassuk, hogy István király nagyon fontosnak tartotta az egyház létét, ezért „biztosította az istentisztelet helyeit, az ünnepek megtartását, az Egyház vagyoni alapjait, rendi különállását”. Valamint: „Ami azonban legtöbbet jelentett, önmaga (István) át volt hatva a keresztény hit, erkölcs tanáival.” Nagyon fontosnak tartotta a szent király a keresztény tanítást,

és erőteljesen hangsúlyozta a mindennapi élet etikai tisztaságát. Milyen legyen az ember?

Ennek a jeles, de kevésbé ismert műnek különösen egy részét tartjuk most aktuálisnak és elgondolkodtatónak a tanév végén. Ezúttal a gyermekek engedelmsége az idézendő gondolatkör, melynek a lényege – természetesen – az istenhit megőrzése és az isteni törvények elismerése. Vagyis a szent szerző mint atya szól fiához, és ilyen módon akarja a keresztény hitre tanítani. „Aki atyjával szembeszegül, Isten ellensége, tudniillik mindaz, aki engedetlen, Istennel szegül szembe, és az engedetlenség szelleme... pusztulást hoz.”

Hajdan az egyházból nőtt ki az iskola, korunkban egyházi iskoláink óriási szolgálata, hogy gyermeki és ifjonti lelkekbe plántálják Isten ígését, szeretetét, kegyelmét, evangéliumát.

Legelső királyunk úgy gondolta – és hatalma segítségével mindent meg is tett ennek érdekében –, hogy a templom, azaz az egyház valóságából nő ki az iskola.

Korunkban mintha fordítva történnének a dolgok. Vagyis ahogy az előbb jeleztük, érzékeltettük, az egyházi iskola valóságából növekedhet ki a jövődó gyülekezeti tagsága (egyháza). Legalábbis részben. Most a történelem Urának úgy tetszett nálunk fordítani a történelem kerekén, hogy ha már nem a szülők hozták el a gyermekeiket (kiskorban a keresztység szentsége miatt, nagyobb korban konfirmációra) a templomba, akkor az egyházi iskolán keresztül a gyermekek segíthessék hozzá szüleiket, hogy Isten és Krisztus közelébe kerülhessenek.

Ezért szerepel gondolatmenetünkben így a sorrend: iskola és templom. Az egyházi iskola keresztény tanteszülete páratlan missziói küldetést tölt be szolgálatával. Természetesen – sokszor hangsúlyozzuk – az egyházi iskolában is tanítani kell a tudományok összes területét. Semmit sem sikkaszthatunk el, de a racionális és empirikus tudás mellett elengedhetetlen szükség van a tiszta lelkeségre, erkölcsre. Korunkban – és hazánkban – ebben nagyon jelentős szolgálatot végeznek egyházi iskoláink, mert az ottani léleképítés mégiscsak Isten felé terelget mindenkit. Nem erőszakkal, csak Lélekkel, ahogy a próféta szó is mondja (Zak 4,6). Ezt nevezzük spirituális nevelésnek.

Istennek adunk hálát egyházi iskoláinkért, mert egyedül övé a dicsőség (soli Deo gloria), de most is köszönetet mondunk Istenünk földi eszközeinek, igazgatóknak, pedagógusoknak, munkatársaknak, és az ő áldását kérjük életükre és mindazokéra, akik segítik iskoláink életét.

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk, tudjuk, hogy mindent, ami táplál és életet minket, teőled kapjuk. Teremtett világod nagyszerűségéért, csodálni való gazdagságáért hálával tartozunk. Minden egyes korty víz, mely kitikkadt torkunkat hűsíti, emlékeztessen minket jóságodra és szeretetedre. Minden egyes falat kenyér, melyet megízlelünk, a te végtelen irgalmadnak jele legyen számunkra.

A te féltő szereteted, mint felénk ernyőként kiterített szárny, úgy védelmezz minket.

Jézusunk, Krisztusunk! Ahogy te is megsirattad Jeruzsálemet, mely halálod színtere volt, és elszenvetted a vallási fanatizmusból eredő erőszakot, add meg nekünk azt a lelkiületet, amely segít bennünket a te utadon járnunk, hogy felebarátainkat, szomszédainkat szeretni tudjunk, és ha mégis ártnak nekünk, tudjuk veled együtt azt imádkozni: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!

Az iskolaév végén járva hálát adunk tanárainkért, pedagógusainkért, hitoktatóinkért és lelkészeinkért, akikre gyermekeinket, unokáinkat bízunk. Köszönjük, hogy adtál nekik kellő türelmet és belátást, elég bölcsességet, hogy a gyermekeket elegendő ismeretre, valamint az Isten iránti hitre és bizalomra vezessék.

Hálát adunk az esőért, mely földjeinket öntözte, és kérünk, adj nekünk máskor is idejében esőt, hogy bő termésnek örülhessünk.

Áldd meg a családokat, és add, hogy nyári közös pihenésük erősítse egymás közötti kapcsolataikat.

Urunk, Istenünk, légy mindazokkal, akiknek a nyár nem sok örömet ad. Akiknek a hőség megpróbáltatást jelent, akik betegségben fekszenek, akiknek nincs lehetőségük a kikapcsolódásra, akik sorsukat kilátástalannak látják. Adj szívükbe reményt és kiutat számukra a szorongatásból és az ínségből.

Adj egész népünknek felemelkedést, valamennyi népnek bölcsességet és belátást az együttműködés és a béke útjának megtalálására mind egymással, mind a teremtett világgal. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mit gondoltok, mit gondol a sátnak, ha az emberek erőszakkal és féktelenséggel intézik ügyeiket? A pokol fenekén ül, és azt gondolja: »Ó, a bolondok! Milyen jó kis játékot játszanak!« Az viszont kárt tesz benne, ha egyedül az igét teljesítjük, és csak azt hagyjuk cselekedni. Az mindenható, rabul ejti a szíveket, és ha megragadta, minden bűnös dolog magától széthullik.”

► **Luther Márton:**
Nyolc böjti prédikáció
(Szabik Zsófia fordítása)

myLuther

WWW.MYLUTHER.HU

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – MT 23,37-39

Oltalom és veszély

Minden vasárnapi istentiszteleten átéljük, de a nyári táborokban, konferenciákon is tapasztalhatjuk majd: jó Jézus közelében lenni! Amikor majd összegyülekezünk az ország különböző tájairól, hitünk szerint nem emberi indításra jövünk össze, hanem Jézus lesz az, aki összegyűjti gyermekeit. Mert Jézus Krisztus természetének lényege, hogy ő összegyűjt, amíg az Ellenség, a Diabolosz szétszór.

Mindig jó az oltalmazó anyai szárnyak védelmében lenni. Milyen szép, amikor Jézus önmagát olyan tyúkhöz hasonlítja, amely szárnyai alá gyűjti csibéit! Nem igazságtalan-e korunk feministaínak a vádja, amikor a Bibliát és Jézust egyoldalúan „patriarchális istenképpel” vádolják? Pedig itt Isten szeretete anyai szereteteként jelenik meg.

Egy vasárnapi istentiszteleten, egy gyülekezeti rendezvényen, egy országos presbiteri találkozón, egy nyári konferencián mindannyian átérthetjük majd ezt a védettséget.

De utána ki kell lépünk a „felnőtt-ség” veszélyekkel teli világába, ahol kísértések leselkednek ránk. Olyan jó, hogy ezekre előre felkészülhetünk! Leselkedik ránk a pénz, a kényelem, a „megállapodottság”, a karrier, a hírnév kísértése, amikor vágyaink már nem Istenre vagy helyünk megtalálására, hanem önmagunkra irányulnak.

Vigyáznia kell magára minden nemezedéknek: a gyermekeknek, a fiataloknak, a felnőtteknek! A megállapodottság lelki megkeményedéssel is járhat! Vigyázzunk lelkünk épségére! Legyünk éberek, ne engedjük a megállapodott-

ság, a jólét vagy esetleg a hatalom kísértésének! „Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?”

A hiúságunkat csiklandozó karrier lélekromboló! A világ csábító káprázatában oly könnyen elfeledkezünk eredeti helyünkről, életet adó Gazdánkról! Az elfeledkezés megkeményedéssel, lelki vakossággal jár.

Shakespeare írja egyik drámájában: „De jaj, ha bűnben megkeményedünk, / Szemünk befogják a nagy istenek. / Önnön mocskunkba fojtják ép eszünket, / hogy bálványozzuk bűneink, s kacagnak, / míg vesztünkbe futunk.”

A pogány istenekkel ellentétben Ábrahám, Jákób és Jézus Istene megkeményedésünk közben sem hagy cserben bennünket. Prófétákat küld az ő „felnőtté vált”, önálló utat jární akaró gyermekeihez. A proféták nyugtalanító személyek. Isten küldöttei, Isten kiáltó emberei, akik szemben az árral Isten nyugtalanító, népszerűtlen üzenetét hirdetik a megkeményedett népnek. Amiképpen az útról letérő, hűtlenné vált választott népnek egykor, úgy az elvilágiasodott, kényelemkedelő, torzan tanító egyházába ma is küld profétákat az Isten!

Ahogy Jeruzsálem megölte, megkövezte a profétákat, ugyanúgy ma is zavarkeltőnek, egyházrombolónak nevezetnek azok, akik lelkiismeretük által Istentől indítatva felemelik hangjukat a lelki, szellemi, teológiai eltorzulások ellen. A hivatalos általában elutasítják a profétai hangot.

Ha a választott nép vagy az egyház népe nem hallgat az Isten által kül-

dött profétákra, akkor be kell teljesednie annak, amit Jézus mondott: „Íme elhagyottá lesz a ti házatok.” A Károli-fordítás szerint: „Ímé pusztán hagyatik néktek a ti házatok.”

Pusztá ország – ez a címe az angol költő, T. S. Eliot egyik nagy költeményének. Gyermekeink mind ismerik az Oroszlánkirály történetét. Szimba, az oroszlánkölyök édesapját megöli annak testvére, a gonosz Zordon. Szimbának menekülnie kell, és gonosz nagybátyja, a trónbitorló Zordon lesz az uralkodó. S milyen lesz az ország Zordon uralma alatt? A fák elszáradnak, az élőlények kihalnak – pusztá az ország! A bűn, a gonoszság eredménye: szárazság, ítélet, halál. Lót idejében Sodomát és Gomorát megítélte az Isten: városukat elszüllesztette, helyét pusztává tette.

A Bibliának mégsem a pusztá ország, nem a fagyhalál az utolsó sava. A profétákat megkövezik, Jézust keresztre feszítik. Bűneinkkel tönkretesszük a teremtettséget, a környezetet, a családot és – önmagunkat. Valóban „pusztá ország” leszünk. Jézus szavával: „pusztává hagyatik a ti házatok”. Bűneink miatt kimegy Jézus a házunkból. Nem azt mondja, amit egykor: „Az én házam az imádság háza”, hanem most már csak a „ti házatok”-ról beszél.

De ez mégsem a legvégső vég! Istené, az ő ítéleté az utolsó szó. Jézus visszajön bűneink miatt elpusztított földünkre, pusztán hagyott házunkba, kiüresedett templomunkba. És ekkor – mint az Oroszlánkirály országában – a szárazságból újra oázis, a halálból ismét élet lesz. Visszakapjuk az Élet vizét és az Élet fáját.

A VASÁRNAP IGÉJE

A szenvedés és a szárazság után a zsoltórossal újra elmondhatjuk: „Füves legelőkön nyugtat engem, és csendes vizekhez tereget engem.” (Zsolt 23,2)

Ezért fontos, hogy ma is várjuk őt. A legnagyobb nehézségben se keseredjünk el. Ne engedjük a világ csábító szíréhangjának, káprázatának, kísértésének. Semmilyen hatalom vagy erőszak nyomására se váljunk kiábrándulttá, cinikussá vagy hi-tehagyottá!

Adja Isten, hogy a Jézus által jelzett és reánk leselkedő megpróbáltatásokban meg tudjunk állni, a hitünket meg tudjuk őrizni! Tudjunk az egyéni életünk és egyházunk girbe-görbe útjai után nyílegyenesen befutni a célba. Tudjunk arra az örömhíre érkezni, amelyet az ítélet hangja után is meghallunk az evangéliumban: „Áldott, aki jön az Úr nevében!”

■ FABINY TIBOR

Imádkozunk! Urunk, hálát adunk neked azért a csodálatos békéért, a gondtalanságért, amelyet a te közleledben tapasztalhatunk! De köszönjük, hogy mégsem bódítasz el bennünket, hanem figyelmeztetsz a külvilágban reánk leselkedő valós kísértésekre és veszélyekre! Köszönjük, hogy figyelmeztetsz a lelki megállapodás és megkeményedés eshetőségére, mert meg akarsz óvni attól, hogy egykori nagyszerű felismeréseink ellenére profétáidat mi is vakon elutasítsuk és megkövezzük! Életünk drámájában, harcaiban küldd szent angyalaidat védelmünkre, hogy a gonosz ellenség erőit ne vehessen rajtunk! Ámen.

VULPIUS ESTI HIMNUSZA

Már kihunyt a szép nap fénye

► **Múlt heti és mostani énekünk keretbe foglalhatja napjainkat: a napkezdő könyörgés után ma a napzáró hálaadással ismerkedünk meg. Ez az ének – melynek magyar fordítását Marschalkó Gyulának köszönhetjük – Ferenczi Ilona közvetítésével körülbelül húsz éve került egy főtá-nyári tanfolyamra. Évtizedes közkedveltsége miatt döntöttek úgy a szerkesztők, hogy gazdagítsa új gyűjteményünket. (E. Zs.)**

A *Már kihunyt a szép nap fénye* (GyLK 794), *Nikolaus Herman* joachimstali kántor esti éneke először 1560-ban jelent meg, saját kiadású, *Vasárnapi evangéliumok* (Sonntags-evangelien) című kötetében. Hasonlóan a múlt alkalommal ismertetett énekhez (*Jön bíborfényű pirkadat* – GyLK 793) ez az ének is épít Luther imádságára, az esti imára. Mindkettőre a leglényegesebb mondanivaló tömör megfogalmazása jellemző; az ének összesen négy versszakból áll.

Herman versiere 1609-ben került *Melchior Vulpius* dallama, addig a gyakorlatban több dallammal is énekeltek a sorokat. *Vulpius* dallamának volt előképe, *Burkard Waldis* (1485–1560?) rímbe szedett zsolnárdallama 1554-ből. Waldis első dallamsorát *Vulpius* átvette, s a többi sor esetében is több ponton kapcsolódott ahhoz.

*Vulpius*ról reggeli éneke kapcsán az elmúlt héten már több szó esett. Az esti himnusz dallama szintén kvint lépéssel indít, de most a napszakhoz illően nem fel-, hanem lefelé. A további dallamszövegre is az ereszkedés jellemző, s szerkezeti hasonlóság az is, hogy a dallam legmagasabb hangját, az oktávot a második dallamsor éri el.

Ismerkedjünk most a szöveg szerzőjével. *Nikolaus Hermant* úgy ismertük meg a himnológiatörténetben, mint aki „a Bibliában élt”. Nyelvezete gazdag nyílt vagy kissé burkolt bibliai utalásokban. Az első versszak utolsó két sora – „Fény nekünk Krisztusunk légyen, / Ne tévelygünk az éjben!” – egyértelműen Ézs 59,10-re utal: „Tapogatjuk a falat, mint a vakok, tapogatózunk,

mint akinek nincs szeme. Botladozunk fényes délben, mintha alkonyat volna, és sötétségben vagyunk, mint a holtak.”

Herman Nürnberghez közel, Altdorfban született. Születésének pontos dátumát nem ismerjük (1480?, 1500?). 1518-ban Joachimstalban vállalt kántori állást, s a helyi latin iskola tanára lett. Csatlakozott a reformáció követőikhez. Fennmaradt egy levél is, melyet maga Luther írt Hermannak 1524. november 6-án. Szép számmal születtek versei gyülekezeti használatra, különösen 1557-es nyugdíjazása után. „Mivel testi erőtlenségem miatt a kántori szolgálatot már nem végezhetem közzöttetek, hátralévő kevés időmben, míg közzöttetek élhettek, szeretett egyházamat és gyülekezetemet azzal a csekély te-

CANTATE

hetséggel kívánom szolgálni, s azt veletek megosztani, mit Istennek köszönhetek.”

1560-as saját kiadásának teljes címe: „Sonntagevangelia über das Jahr in Gesänge verfasst für die Kinder und christlichen Hausväter”, melynek magyar fordítása így hangozhat: „Vasárnapi evangéliumok egész évre ének formában gyermekek és keresztyén atyák számára”. Herman jó pedagógus volt, jól ismerte a gyermeki lelkeket. Mind dallamai (*Jöjj, Isten népe, áldjuk őt* – EÉ 156, *Felvirradt áldott, szép napunk* – EÉ 217), mind versei rövidek, tömörek (négyosorosak), könnyen érthetőek.

Joachimstalban jó és szoros kapcsolatokat ápolt lelkészével, *Mathesius*szal. „Ha Mathesius lelkész úr jól prédikált, akkor a kegyes kántor azonnal készen állt a szöveg legfontosabb tanítását dalformába önteni, mert jó prédikációhoz jó ének tartozik!”

Herman eredeti szándéka szerint gyűjteménye százegy énekét nem gyülekezeti használatra, istentiszteleti alkalmakra szánta, hanem gyermekek számára vagy házi és magán-áhitatokra. Erre műve előszavában maga hívja fel a figyelmet. Fontos ezt kiemelni, hiszen példaadó lehet számunkra az az alaposág, ahogyan eleink megválogatták, komoly mércével mérték, mi is kerülhet be a templom falai közé! „Mert jó prédikációhoz jó ének tartozik!”

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Kettős jubileum Móríchidán

► **Kettős jubileum alkalmából gyűltek össze az elmúlt hét szombatján a móríchidai gyülekezetben: ünnepi istentiszteleten adtak hálát a hívek kétszázhusz éves templomukért, és köszöntötték Kovács Mihályt, a gyülekezet kántorát abból az alkalmából, hogy hatvan éve végzi szolgálatát az istentiszteleteken és temetéseken. Az ünnepi együttléten Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese hirdette Isten ígését. A liturgiai szolgálatban Kardos Zsuzsanna, a gyülekezet lelkesítője volt a segítségére. A jubileumi eseményre eljöttek az egyházközség két korábbi lelkesítője, Gerencsér Zsigmondnak és Sággy Jenőnek a leszármazottai is.**

A móríchidai hívek első templomukat hamarosan a reformáció után felépítették, ám ez az 1670-es években – a faluval együtt – elpusztult. Később újjáépítették a települést, vele együtt pedig a lelkesítést is. Amíg nem épült fel a prédikátor háza, addig a gyülekezet tagjai egy pajtában gyűltek össze istentiszteletre.

Ezután nehéz időszak következett a gyülekezet számára, hiszen lelkesítőket elűzték, majd az őt követő lelkipásztort börtönbe vetették. Több

mint száz éven át nem volt sem lelkesítő, sem tanítójuk a móríchidaiaknak. A szomszédos Tét község lett a hívek támogatója, egészen 1785-ig oda jártak istentiszteletre. Végül 1789-ben kapták meg az engedélyt, hogy templom épülhessen Móríchidán.

Az ünnepi istentiszteleten Kiss Miklós a meghívón szereplő ígéről prédikált: „Vigadjatok az Úrban, ti igazak! Énekeljétek neki új éneket, szépen zengjenek hangszereitek!” (Zsolt 33,1a.3).

Az igehirdetés után, a befejező ol-tári szolgálat keretében került sor Kovács Mihály kántor köszöntésére. Kardos Zsuzsanna egy bibliai igével áldotta meg őt, majd a gyülekezet részéről Ihász Károly felügyelő és Pirka Veronika, az egyházközség másik kántora kívánta életére és szolgálá-tára Isten áldását (képünkön).

Köszöntötte a nyolcvanhat éves kántort Szabó András esperes mint a gyülekezet korábbi lelkesítője, Sággy András mint a gyülekezet korábbi lelkesítőjének fia és Ihász László polgármester. Az áldáskívánásokat Kovács Csilla, az ünnepelt lánya köszönte meg.

A kettős jubileumra emlékező ünnepi istentiszteletet a móríchidai gyülekezet énekharangjának, illetve a győri Liszt Ferenc Zeneiskola fuvolakórusának és Marosné Kovács Tünde tanárnőnek a szolgálata tette még ünnepélyesebbé.

■ K. M.

Hatvan év az orgonánál

Kovács Mihály hatvan éve kántorizál a móríchidai gyülekezetben. Ez idő alatt hat lelkészt szolgált...

– *Hogyan került kapcsolatba az egyházi zenével?* – kérdeztük a jubiláló kántortól.

– A soproni tanítóképzőbe jártam, ahol tantárgy volt az egyházi ének és zene. Énekeink nagy részét akkor már ismertem, de hangszereken nem tudtam játszani. Először zongorán tanultunk, majd harmoniumon, illetve orgonán. Sajnos orgona csak egy volt az intézményben, úgyhogy erre a hangszerre viszonylag kevés idő jutott. A háború félbeszakította tanulmányaimat, a képesítő vizsgákat csak később tudtam letenni. Tanulmányaim végére a szükséges alapismereteket elsajátítottam, a gyakorlatot pedig itt Móríchidán szereztem meg.

– *Úgy tudom, lemondott a tanítás lehetőségéről, hogy ne kelljen lemondania a kántorizálásról.*

– A háború után kulákoknak nyilvánítottak bennünket, ezért mint osztályidegen egyáltalán nem taníthattam. Bárhová nyújtottam be pályázatot, elutasítottak. Később aztán, amikor már puhult a diktatúra, a móríchidai iskola igazgatója, aki egyébként egy évvel járt felettem a tanítóképzőben, egy istentisztelet után megállított, és azt mondta, hogy taníthatok az iskolában, de akkor abba kell hagynom a kántorizálást, és templomba sem járhatok. Én válasza sem méltatva, mosolyogva utasítottam el az ajánlatát.

– *Hat lelkészt szolgált kántorként. Ki tette Önre a legmélyebb hatást?*

– *Gerencsér Zsigmondot és Sággy Jenőt* említhetném. Utóbbi mellett szolgáltam a leghosszabb ideig, vele szinte baráti kapcsolatban álltam.

– *Nevelt-e ki utódokat, akik majd a helyére ülnek az orgonánál?*

– Igen, többet is. Az első tanítványom *Zsédely Dóra* volt, aki a kisbapti gyülekezet kántora. Őt édesapja hozta át, hogy faragjak belőle kántort. Nagyon fogékony lány volt, és könnyen tanult. *Harsányi Esztert* említhetném ezután. Őrá a csikvándi gyülekezet tartott igényt. És természetesen *Pirka Veronika* nevét kell megemlíteni, aki a helyi gyülekezet tagja és reménybeli utódom.

– *Nyolcvanhat évesen még mindig kerékpárral jár át vasárnaponként istentiszteletre a szomszédos Árpás községből. Nem fárasztó ez?*

– Nem, sőt kimondottan jólesik a lábaimnak ez a mozgás. Arról már nem is beszélve, hogy ha szép csendes az idő, akkor a tájban jobban el tudok gyönyörködni így, mintha autóval elsuhannék a szép dolgok mellett.

■ KISS MIKLÓS

A gyülekezet hatvan éve szolgáló kántorának, a képünk jobb szélén látható Kovács Mihálynak a köszöntése

„Tapsvihar” az ország templomában

Két hete olvashattuk ebben a rovatban *Fabiny Tamás* kollégám írását *Tánc Kálvin templomában* címmel. A Kálvin-év alkalmából Genfből közvetített ünnepi istentisztelet számos, református templomban szokatlan, meglepő elemet vonultatott fel a táncról a rapstílusú éneken át egészen a dialógusprédikációig.

De vajon mi fér bele nálunk egy evangélikus templom áhítatába? Rovatunk címének szellemében – *Égtá-joló* – közös gondolkodásra, tájékozódásra, útkeresésre hívom most Olvasóinkat. A kérdés a legkevésbé sem elméleti, hiszen a közelmúltban, pünkösdhétfőn, a 20. Bach-hét nyitóestjének végén felcsattanó tapsigencsak ellentétes érzelmeket, mi több, indulatokat váltott ki a jelenlévők közül a Deák téren.

Íme, a „pünkösd tapsvihar” rövid előzménye: a Deák téri hagyomány szerint ezúttal is elhangzott a bevezető hirdetésben, hogy a zeneművek közé majd rövid prédikáció ékelődik, az alkalom pedig imádsággal és áldással fejeződik be. Ezért kértük a taps mellőzését, helyette a lelkesítő köszönte meg már előre, név szerint, a fellépő művészek szolgálatát.

Csak hogy ezen az estén másként alakultak az események. Három igazi örömezen szólalt meg egymás után: a brandenburgi verseny, majd az úgynevezett menyegzői kantáta, végül pedig a h-moll szvit fergeteges fuvolaszóla koronázta meg a koncertet. Szinte vibrált a magasfeszültség a levegőben.

Tudatosan már a zárótétel alatt felmentem a szószékre, hogy a „közönség” – ilyenkor jóval több a külső vendég, mint a gyülekezeti tag – érzékelje: most jön az előre jelzett hagyományos zárás imádsággal és áldással. De az utolsó ütem után többen tapsolni kezdtek. Körültekintve a szószékről döbbenetes látvány volt a tapsra emelkedő kezek sokasága, többek kérdő, kérő tekintete: ugye lehet, ugye szabad, mégis, minden hagyomány ellenére? Egy villanás alatt kellett döntenem, hogyan tovább? Kielezve és szimbolikussá mélyítve a kérdést: fegyelem vagy kegyelem? Törvény vagy evangélium? A múlt hagyományának szolgai tisztelete vagy a jelen pillanat varázsának felszabadult elfogadása?

Máig sem tudom, hogy helyesen döntöttem-e, amikor a következő szavakkal próbáltam oldani a tapintható feszültséget: „Tessék bátran tapsolni! Nem szabad lefojtani a hálás öröm kifejeződését. Mindez nem hiszem, hogy szemben állna *Bach* »soli Deo gloria« hitvallásával. Istennek legyen dicsőség, hogy ilyen művészekkel ajándékozott meg minket ma este...” Hosszú, felszabadult, boldog tapsvihar volt a válasz.

Ennek végén – immár újra áhítatos csendben – kértem, hogy a tapsra lendült kezek kulcsolódjanak imádságra. A hatalmas gyülekezet felállva, hangosan, immár oldott, harmonikus közönségben imádkozta együtt az Úrtól tanult könyörgést, és fogadta az áldást. Ennek zárómom-

ÉGTÁJOLÓ

data ezen a pünkösdhétfőn a Deák téren különösen is aktuálissá és átélhetővé vált: „A Szentlélek Isten, aki körülöleli az egész világot, adjon neked Istenre sóvárgó szívet, és áldjon meg téged teljes örömeivel!”

A történetek visszhangja, amint sejthető, vegyes volt. Többben hálálkodtak, hogy végre „megtört a jég”... Akadtak, akik zavaró „puccsként” éltek meg a tapsvihart... Távol áll tőlem, hogy pünkösd csodának, jelnek minősítsem ezt a kis incidenst. De azt sem hiszem, hogy valamiféle anarchista merénylet történt volna a régi, jó és szent rend ellen.

Pál apostol arra tanít, hogy Isten igéje és imádság szenteli meg Isten ajándékait. Ez igaz az ének és a zene ajándékára is. A Deák téren ezen az estén is hangzott az élő ige és a közös imádság. Mindez gyülekezetünk legnemesebb, soha fel nem adható hagyománya. Nincs zenei alkalom ige szolgálat nélkül! Továbbá nincs belépődíj, mert Isten ajándékai megfizethetetlenek. Adakozni lehet, de a belépés mindenki számára ingyenes.

Ehhez képest – szerintem – a taps tiltása vagy megengedése má-

sodlagos, úgynevezett adiaforon kérdés. Kifejezetten liturgikus és biblikus szövegű művek – kantáták, passiók – esetén valóban lehet zavaró, áhítatromboló a taps. Ennek megfelelően az idei Bach-héten sem volt ilyen zajos tetszésnyilvánítás a kétszer is előadott h-moll mise után. De pünkösdhétfő este, történetesen, olyan csodálatos Bach-művek szóla- lta meg, amelyek nem tartoznak a musica sacra, a szent muzsika, az egyházi zene körébe.

Vajon a taps hiánya teremtené áhítatot egy magával ragadó fuvolaszóla után? Vajon tényleg a taps tenné sikerhajász emberi produkcióvá a művészek fellépését? Vajon hálás örömeink hallható kifejeződésével valóban Isten dicsőségébe gázolunk?!

Értékes liturgikus kincseink megőrzése és ápolása mellett nem kellene-e egy kicsit több levegőt adnunk templomainknak a spontán öröm megszólalásának is? Ennek egyik, minden bizonnyal nem is a legnékülözhetetlenebb formája lehet a taps is.

Gyakran keseregünk azon, hogy az ifjabb generáció nehezen, sőt alig találja a helyét istentiszteleteinken. Vajon nem kellene-e több szabadságot, kreatív fantáziát engedni az úgynevezett „szent térbe és időbe”? Vajon sokszor nem azért tűnik-e a kívülálló számára örömtelenebb, lefojtottnak, szürkének a templomi atmoszféra, mert hiányzik belőle a spontán visszajelzés lehetősége? Ho-

vá „férnek” a Lélek meglepetései, ha mindent előre meghatározunk, megkötünk, szinte beprogramozunk? Fenyegtet a gépies rutin, a megfáradás, a kiüresedés. A fásult megszokás, a kiszáradt, megmerevedett tradíciók színtelenné, élettelené tehetik a templomi liturgiát éppúgy, mint az igehirdetői szolgálatot. Ha éppen az öröm frissítő illata tűnik el istentiszteleti életünkben, akkor aligha vagyunk méltóak az elkötelező *evangélikus* jelzőre.

Sok nyitva hagyott kérdést vetetem föl a további közös gondolkodás, tájolóadás reményében. Mindezt segítheti talán a 98. zsoltár néhány bátorító, közös örvendezésre felszabadító sora: „*Ujjongjatok az Úr előtt az egész földön! Örvendezve vigadjatok, zsoltárt énekeljétek! Énekeljétek az Úrnak hárfakisérettel zengő éneket! Harsonákkal és kürtzengéssel ujjongjatok a király, az Úr előtt! Zúgjon a tenger a benne levőkkel, a földkerekség és a rajta lakók! Tapsoljanak (!) a folyamok, a hegyek mind ujjongjanak az Úr előtt...*”

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Égígérő ünnep

Templomszentelés
Liszón

▶ „Maroknyi közösség égig érő nagy ünnepe” – ezzel a mondatl foglalta össze **Ittész János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke igehirdetésében azt az eseményt, amely az elmúlt szombat délután történt a Zala megyei Liszón. A mintegy hatvanlelkes leánygyülekezet tagjai június 13-án renoválás utáni templomszentelésre gyűltek össze.

A püspök 2Kor 6,16.7,1 alapján tartott igehirdetésében kiemelte, hogy a maroknyi gyülekezet tagjainak mennyivel inkább egymásba kell kapaszkodniuk. Hiszen ha a gyülekezetet Krisztus tagjának tekintjük, akkor ki kell mondani, hogy a kevésben is jelen van a teljesség, maga Krisztus. A megújult templomra tekintve a kívülálló látja, hogy az itt élőknek fontos az Isten ígéje – állapította meg **Ittész János**.

Az istentisztelet utáni közgyűlésen a gyülekezet lelkésze, **Smidéliuszné Drobina Erzsébet** a múlt ismertetésével kezdte beszámolóját. Elmondta, hogy 1718-ban az ellenreformáció üldözése elől menekülve Vas megyei vend telepések érkeztek a faluba. **Nádasdy Máriától** kaptak területet a letelepedésre. Az evangélikus ösök templomot, majd 1860-ban iskolát, tanítólakást építettek.

A jelenlegi templom 1867-ben épült az akkor kétszáz lelkes leánygyülekezetben. Az egyházközség a történelem során hol Nemespátróhoz, hol Surdhoz tartozott. Utoljára 1982-ben végeztek a templomon nagyobb felújítást.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Iskolaépületüket hivatalosan csak 1974-ben államosították. A rendszer-változás után, a kárpótlási törvény megszületésekor a ház szövetkezeti tulajdonban volt, ezért kárpótlást nem igényelhetek utána, csupán az országos egyház belső kárpótlásról szóló törvénye alapján kaphatták meg az épület pénzbeli értékének egy részét. Ebből fedezték a mostani felújítás mintegy hétmillió forintos költségét.

■ MENYES GYULA

Hetven éve beszédes monori kövek

▶ Hálaadó istentiszteletre hívo-gattak június 14-e napsütéses vasárnap délelőttjén a monori evangélikus templom harangjai. A **Sándy Gyula** tervei alapján a wittenbergi vártemplom mintájára készült templomot hetven évvel ezelőtt, 1939. június 18-án szentelte fel **Raffay Sándor** püspök – erre emlékezett a gyülekezet.

A jeles nap eseményeit és a templom építésének történetét **Detre Lajos** templomépítő lelkész visszaemlékezésének felolvasásával **Malik Péter Károly** teológushallgató elevenítette fel. Felidéződött, hogy az épület megannyi „köve” – a harangok, a keresztelőkút, az oltár, a szószék és így tovább – mind-mind jószívű embe-

A gyülekezet korábbi lelképászto-rai közül hárman jöttek el ünnepelni. **Dr. Muntag Andorné Bartucz Judit**, **Selmeczi Lajos** – a jelenlegi lelkész édesapja – és **Cselovszky Ferenc** a díszközgyűlésen idézték fel monori emlékeiket – csakúgy, mint **Kákay István** országos irodaigazgató, akinek nagyapja, **Kuthy Dezső** egykor ugyancsak Monoron szolgált.

A „születésnapon” – a legtávolabbról érkezett vendégek egyikeként – köszöntést mondott **H. E. Mangasi Si-hombing**, Indonézia hazánkban (valamint Horvátországban, Bosznia-Hercegovinában és Macedóniában) akkreditált nagykövete is, aki – Ábrahám történetéből kiindulva – azzal a kérdéssel „szembesítette” a jelenlévőket, hogy tudják-e – ki-ki egyenként – azt felelni az Úr kérdésére: „Igen, oda megyek, ahova te küldesz?”

Bruce Kuenzel az általa pásztortolt

Az énekhar szolgálata – **Selmeczi Lajos Péter** lelkész gitárkísérétevel

rek adományai és ajándékai voltak. Az egykori mecénások némelyikét – így például **Pál Sándort** és nejét, **Seres Esztert**, **Borbély Sándort** és hitvesét, **Brachna Máriát** vagy éppen **Dukovits Ferencet** és **Sztudvicska Ilonát** – név szerint is ismeri a gyülekezet, másokról csak a hátrahagyott „kövek” mesélnek.

1Pt 2,4–5 alapján tartott ünnepi prédikációjában **dr. Fabiny Tamás**, az Északi Egyházkerület püspöke – kinek a liturgia szolgálatában **Krámer György**, a Dél-Pest Megyei Egyház-megye esperese és **Selmeczi Lajos Péter** helyi lelkész segédkezett – arról a templomról beszélt, amely nem élettelen kövekből, hanem emberi szívekből-lelkekből épül fel, meghozza arra az alapra, amelyet Jézus Krisztus jelent (vö. 1Kor 3,11).

Fabiny Tamás püspök igehirdetése

A monori templom a harangkutató szemével

▶ Ha az interneten próbálunk információkhoz jutni a monori evangélikus templomról, előbb-utóbb a **Templom.hu** oldalba is „belebotlunk”. Az oldal szerkesztője, **Bajkó Ferenc** településmérnök, harangkutató történetesen maga is evangélikus vallású. A húszas éveik közepén járó fiatalember – úgy is, mint a **LEVÉL (Lőrinci Evangélikus Élet)** című gyülekezeti újság szerkesztője – örömmel fogadta a monori testvérnap szerkesztőjének, **Vitális Juditnak** a megkeresését...

A templomok és harangok iránti érdeklődésem gyermekkorom óta tartó hobbi. A **Templom.hu** honlappal a szándékom az, hogy közkinccsé tegyem a hazai keresztény templomépítéssel és a harangöntéssel értékeit, érdekességeit.

Nagyon szeretem azokat a településeket, amelyekben a különböző felekezeti templomok közel vannak egymáshoz, mint például Kispesten, ahol gyerekkoromban sok időt töltöttem, vagy éppen Monoron, ahol először az 1990-es évek elején, ugyancsak még kisgyerekként jártam, és ahol a főutcán szinte teljesen egymással szemben áll a két nagy templom, az utca végében, a lehangsúlyosabb elemként pedig a legkisebb: az evangélikus.

Később egy vasárnap leutaztunk szüleimmel a városba, mert kíváncsi voltam rá, hogy Monoron milyen a harangozási rend. Elkápráztatott, ahogyan egymás után, néha egymás „szavába vágva” szólalnak meg a harangok egy olyan korban, amelyben ez a szokás lassan elveszíti jelentőségét. Isten tartsa meg Monor városát, köztük az evangélikusokat ebben a szép szokásban!

A monori lutheránus templomot 2002-ben kerestem fel, hogy a honlapomra felkerülhessen.

FOTÓ: VITÁLIS JUDIT

Los Alamos-i (Új-Mexikó, USA) Betlehem gyülekezet üdvözlését tolmácsolta. Feleségével, **Cynthiával** többek között egy úrvacsorakészletet, valamint – a gyülekezeti ház felújítását támogató – közösségük több mint kétezer dolláros adományát adták át, és megerősítették:

bármikor szívesen vendégül látják monori testvéreiket.

A templom élettelen köveiről a gyülekezet **Alapkö** című újságjának ünnepi különszáma is megemlékezett, háláért pedig a kórus „élő kövei” zengtek.

■ G. B.

Az írásmagyarázat diptichonja

Bemutatták Cserháti Sándor új kötetét

► A bibliaolvasó közönségnek közel egy évet kellett várnia az *Első korinthusi levélhez* írt, nagy sikert aratott kommentár kézhez vétele után, míg megjelent a folytatás, a beharangozott második kötet *dr. Cserháti Sándornak*, az újszövetségi írásmagyarázat professzorának tollából. A *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele* című könyv bemutatójára június 10-én került sor az Evangelikus Hittudományi Egyetem kápolnájában. A kedvezményes könyvvásárral egybekötött eseményre a Luther Kiadó teológiai disputát is szervezett, melynek témája Pál apostol teológiájának mai üzenete volt. A résztvevőket *Kendeh K. Péter* kiadóigazgató köszöntötte – az új kommentárt *Gáncs Péter* evangélikus püspök ismertette.

Az új biblíamagyarázatot méltató Gáncs Péter püspök nagyszabású diptichonnak nevezte a két páli levél kommentárját, majd mindkét kötetet a magasba emelte, hogy rámutasson a könyvborítók hordozta üzenetre: míg az első kötet borítóján Pál a háttérben látható (és az első levélben inkább a gyülekezeti élet gondjai vannak az előtérben), addig a második kötet címlapján már közelebb lép hozzánk az apostol, ahogy a *Második korinthusi levélből* is többet tudhatunk meg az ő személyiségéről. A két egymás mellé helyezett képet egy szárnyas oltárhoz hasonlította, és az új kötetet különösen értékes pünkösdi ajándéknak nevezte a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője.

A kommentárok szerzőjének egyik legnagyobb érdeme – emelte ki Gáncs Péter –, hogy egyszerre volt képes érvényre juttatni két, egymást látszólag kizáró szempontot. A tudományos igényesség és a közérthető stílus egyaránt maradéktalanul sajátja Cserháti professzor írásmagyarázati munkáinak, és egyik sem megy a másik rovására. A kommentár olvasása során ráadásul mai jelentőségű izgalmakat is átélhet az olvasó: olyan „pünkösdi magasfeszültség” húzódik végig a művön, amely eloszlatja az első keresztény gyülekezetek életével kapcsolatosan a köztudatban élő hamis illúziót. A gondos exegetikai munka ugyanis kideríti számunkra, hogy már az ősi gyülekezetekben is hasonló intenzitású feszültségek és súlyos konfliktusok léteztek, mint jelen korunk egyházaiban.

„Mikor született ilyen nagyságrendű exegetikai munka a közelmúltban?” – tette fel a költői kérdést a teológiai disputa moderátora. Az

Evangelikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének adjunktusa, *dr. Bácskai Károly* szerint az is kijelenthető, hogy Cserháti Sándor professzor Magyarországon évtizedes távlatban is a legjelentősebb írásmagyarázati művet tette le az asztalra.

Cserháti Sándor professor emeritus püspöki félkörben

Az ökumenikus eszmecsere meghívott vendégei „testvéri körből” érkeztek: *dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspök, *dr. Székely János* római katolikus segédpüspök és *dr. Steinbach József* református püspök vett részt a beszélgetésben, melynek témája minden keresztény felekezet számára jelentős aktualitással bír.

„Mit adott Pál Európa számára?” – a meghívott püspökök teológiai disputájának alap gondolatát és vezérfonalát ezzel a kérdéssel jelölte ki az eszmecsere moderátora. A pódiumbeszélgetés során többféle szempontból is megvilágított került az evangé-

lium mindenkor aktualitásának, az európai kultúrtörténetnek és jelen korunk vallásszociológiai jelenségeinek a kapcsolata. A katolikus egyház által meghirdetett Pál-év kapcsán azok a kérdések is szóba kerültek, hogy mennyire beszélhetünk pünkösdi értelemben az evangélium európai diadalmenetéről, amely jelen korunk viszonyait tekintve messze nem egyenlő a kereszténység és a keresztények diadalmenetével.

Bácskai Károly a *Második korinthusi levél* kommentárjában kifejtett páli megbékélés (a szerző fordítása szerint: kibékülés) gondolatát emelte ki, amely a mai gyülekezeti feszültségek, de akár a hétköznapi, „világi” konfliktusok megoldásának is működőképes modellje lehet. E páli modell értelmezése kapcsán Székely János kitért arra is, hogy az új kom-

mentár nagy erénye a jó fordításra épülő színvonalas exegézis, valamint a pontos és rövid lényegkiemelés.

A könyvbemutató végén magát a szerzőt, Cserháti Sándort hívták ki a pódiumra. A professzor a köszönet és a hálaadás szavain túl személyes hangon beszélt életének és sorsának azokról az eseményeiről, azokról a gyermek- és ifjúkorában őt ért jelentős hatásokról, amelyek megalapozták a biblíamagyarázati munka iránt érzett olthatatlan szenvedélyét és mély elkötelezettségét.

■ PETRI GÁBOR

Szubjektív disputakivonat

A kétezer éve született tarsuzsi *Szent Pálra* emlékezve is elmondhatjuk, hogy minden ember élete csodálatos és egyedi. Az övé az *Apostolok cselekedeteiből* jól ismert, s meglehetősen sokat elárulnak róla a finom szövésű apostoli levelei is.

Pál élete csupa ellentétpár és meglepő fejlődési ív. Missziós útjai Krisztus melletti tanúságtételek; azt teszi, amire a lélek sarkallja. Prédikál, levelet ír, vitatkozik, megfedd vagy éppen dicsér. Ha kell, izzó himnuszt fogalmaz, szervez, csodákat tesz Isten erejével...

Könyvtárnyi az apostolfejedelméről szóló irodalom. *Cserháti* professzor jeles kötetei azért is buzdítanak elmélyedni Pál leveleiben, hogy lássuk, miként dolgozott Isten kegyelme a Saulusból Paulussá lett apostolban. Vegyük észre, kivételes kincs van birtokunkban, s hogy milyen eredményesen dolgozik bennünk, az rajtunk is múlik.

A *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele* című Cserháti-könyv június 10-i bemutatóján *dr. Székely János* római katolikus segédpüspök Krisztus győzelméről, illetve a Krisztus-hit mai térvészéről beszélt. A kereszténység ugyanis erőtlén a mai Európában. A hitelenség az egyház szívéig is eljutott. Piramisszerű társadalom épül körülöttünk, mindenki szeretne feljutni a tetejére. Farkastörvények szerint kell élnünk, pedig az evangéliumi ember jó és békés, aki részvétellel van a gyengék és a szegények iránt.

„Nem kell tanítani az embereket, csak megszólítani, és Isten vezetésével mennek a dolgok” – fejtette *dr. Steinbach József* református püspök. Hallgatni Isten üzenetét és továbbadni, ahogyan Pál apostol is tette. Kitért a konfliktusrendezés páli útjára: mindig mi tegyük meg az első lépést. Szívig hatoló Pál apostol levele. Vegyük

■ FFL

Felekezetek labirintusa

► „Az ökumenikus mozgalom egy óriási labirintus lett” – idézett egy tanulmányból *dr. Tóth Károly* nyugalmazott református püspök, az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK) elnöke a központ június 12-én megtartott éves közgyűlésén. Beszámolójának elején rámutatott, hogy a világot behálózó tömegkommunikációs eszközök ugyan növelhetik a keresztény biznyságtétel hatékonyabb munkálását, összességükben mégis átláthatatlan, zűrzavaros és ellentmondásokkal teli képet rajzolnak az egyházzól. Ezért jogosan hangzik a kérdés: lehet-e, érdemes-e keresztény egységről beszélni, illetőleg az egység és a sokszínűség összeegyeztethető-e a keresztény egyházak vonatkozásában? Az ökumenizmus és az identitás alapkérdése ez.

Az nem kérdés, hogy e mai globális világban a keresztények közös biznyságtételének érdekében új utakat kell keresni. Az útkeresés szükségessége akkor is érződik, amikor egyre többen paradigmaváltást sürgetnek a felekezetek közötti együttműködésben és a párbeszédben.

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ az ökumené labirintusában való eligazodás és útbaigazítás reményében hívta meg idei közgyűlésére főelőadónak *dr. Konrad Raisert*, az Egyházak Világtanácsának volt főtákarát.

A bochumi egyetem neves professzora szerint az ökumenikus mozgalomnak alulról kell majd megújulnia. Nem lenne szabad megengedni, hogy az ökumené valamiféle különlegességné tünjen, amelynek fogalmait és célját csak specialisták – teológusok – érthetik. Elengedhetetlen tehát a spiritualitás megújulás.

Nem egyszerűen az istentiszteletek megújítására van szükség, hanem

egy spirituális életformára, amely szintén és folyamatosan nyitott a Szentlélekre – fejtette ki Konrad Raiser. (Az előadást *dr. Szentpétery Péter*, az Evangelikus Hittudományi Egyetem docense tolmácsolta a németül nem értők számára.)

A közgyűlésen felszólaló további előadók egymásra reflektálva próbálták megvilágítani a 21. században az egyes egyházakat és az Egyházak Világtanácsát is érintő kihívásokra adandó lehetséges válaszokat. Ezekre hívta fel a figyelmet áhítatában *dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspök is: századunkban az Európában új pogány eszmék jelentek meg, ezért a kontinens reevangelizálására van szükség. Ezt kellene az ökumenének is célul tűznie. Az európai kontinens egyesülése nem korlátozódhat csak politikára és gazdaságra. Az „új pogányság” ellen csak az egyházak képesek fellépni – Isten igyével.

■ GOMBKÖTŐ BEÁTA

Keresztény civil szervezetek találkozója

► **Erdő Péter** bíboros szerint minden keresztény ember kötelessége, hogy a közjó szolgálatában megtegyen minden tőle telhetőt; **Csomós József** református püspök arra hívta fel a figyelmet, hogy a válságban a megoldás keresése és a kereszténység elválaszthatatlanul összetartozik – a két egyházi vezető erről június 11-én, csütörtökön Budapesten beszélt a keresztény civil szervezetek találkozásán.

úgy vélekedett, legyen bármilyen válságban egy ország, a megoldás keresése és a kereszténység elválaszthatatlanul összetartozik.

Felhívta a figyelmet arra – s biztatónak nevezte –, hogy 2001-ben a közgazdasági Nobel-díjat azért ítéltek oda, mert valaki az értéket, az értékek hordozását beemelte a gazdaság fontos tényezői közé. Talán nem reménytelen a helyzet – mondta –, majd hozzátette: eljöhet még az idő, amikor a parlamentben nemcsak a GDP-ről, hanem a kereszténységről, olyan normákról is lehet majd hallani, melyek jobban befolyásolják a gazdaságot, mint a GDP mutatója.

Magyarország fordított ország, egy olyan ország, ahol a célok helyén az eszközök állnak – vélekedett *Tőkéczi László* történész, politológus, egyszersmind a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka. Ez volt – az 1956-os forradalom leverése óta – a Kádár-korszakban a cél, és a magyar társadalom többségét sikerült is az eszközök megszerzésére, az anyagiak birtoklásának élvezetére szoktatni. Mint mondta, az elmúlt évtizedekben a Magyarországon jellemző „kettős önzés” most más országoknál is nehezebb helyzetbe sodort bennünket.

Bár rossz a magyar demográfiai helyzet, ám a társadalom számára fontos a gyerek, a gyermekvállalás – hívta föl a figyelmet *Vukovich Gabriella* demográfus. Egy felmérésre hivatkozva közölte: a családok több gyereket szeretnének, mint ahányat vállalnak. Ez azt jelenti – mondta –, hogy bár megfordítani nem, jó családpolitikával lassítani azért lehet a romlást.

► MTI

HIRDETÉS

Mai hitvallások címmel Döbrentey Ildikóhoz és Levente Péterhez látogatunk a Magyar Televízió június 21-i adásában. A műsor az m1-en 10.45-kor, az m2-n 13.40-kor kezdődik. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Nemes Takách Ágnes.

HIRDETÉS

ARANY ALKONY

Az idősgondozás területén 13 éves szakmai tapasztalattal rendelkező **Arany Alkony Időotthonok** várják kedves lakóikat

Zuglóban, Újpalotán, Csepelen, a Mátyás téren és Törökbálinton.

Ugyanitt élethosszig tartó, kiemelkedő színvonalú egészségügyi ellátás, illetve havi díjas ápolás az intenzívebb ellátást igénylőknek.

Zugló: 06 1 / 555 0666
Újpalota: 06 1 / 414 3333
Csepel: 06 1 / 277 5374
Mátyás tér: 06 1 / 303 2884
Törökbálint: 06 23 / 515 300

MEDICATUS www.aranyalkony.hu Fenn tartó: Kálvín János Presbiteri Misszió

HIRDETÉS

ÁLLÁSHIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet német (elsősorban német–angol) szakos tanári állásra. Képesítési feltétel: német tanári szakos egyetemi oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztény tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkesítő ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat 2009. július 20-ig kérjük *Kézdy Edit* igazgatónak küldeni a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.). Az állás elfoglalásának ideje: 2009. augusztus 25.

HIRDETÉS

A Kertvárosi Evangélikus Templom, Szociális és Közösségi Központ Építéséért Alapítvány, mely kiemelten közhasznú alapítvány, közleménye

2008. évi közhasznúsági jelentés. A 2008. évben a bevételek összege 2279 (kettőezer-kettőszázhetvenkilenc) E Ft. A kiadások összege 585 (ötszáznyolcvanöt) E Ft. Az eredmény 1694 (egyezerhat százkilencvennégy) E Ft.

Szja 1%-ának felhasználása. A Kertvárosi Evangélikus Templom, Szociális és Közösségi Központ Építéséért Alapítvány köszönetét fejezi ki minden támogatójának, akik adójuk 1%-át a 2008. évre az alapítványnak ajánlották fel. A beérkezett 181 758 Ft támogatásból 27 205 Ft-ot közösségépítő programok támogatására használtunk fel, a 154 553 Ft maradványt a tervezett templomépítés költségének fedezésére tartalékoljuk.

Szakady Géza, a kuratórium elnöke

HIRDETÉS

A Joób Olivér Gondozó és Rehabilitációs Otthon Fejlesztéséért Alapítvány, mely kiemelten közhasznú alapítvány, közleménye

2008. évi közhasznúsági jelentés. A 2008. évben a bevételek összege: 379 (háromszázhetvenkilenc) E Ft. A kiadások összege 306 (háromszázhat) E Ft. Az eredmény 73 (hetvenhárom) E Ft.

Szja 1%-ának felhasználása. A Joób Olivér Gondozó- és Rehabilitációs Otthon Fejlesztéséért Alapítvány köszönetét fejezi ki minden támogatójának, akik adójuk 1%-át a 2008. évre az alapítványnak ajánlották fel. A beérkezett 104 772 Ft támogatásból 36 285 Ft-ot közösségépítő rendezvények támogatására használtunk fel, a 68 487 Ft maradványt pedig a következő évben a kertvárosi és tanyabokrokban élő hátrányos helyzetű csoportok támogatására kívánjuk felhasználni.

Csengeri Tamás, a kuratórium elnöke

HIRDETÉS

Múzeumok Éjszakája 2009. június 20.

Ez az éjszaka más, mint a többi...

www.muzeumokejszakaja.hu

Háború és béke

Az Evangélikus Országos Múzeum (Budapest V., Deák tér 4.) programja

Múzeum • Az otthonteremtő – 100 éve született Sztrehlo Gábor (időszaki kiállítás) • Kakuktktojások a múzeumban – Játék gyermekeknek és felnőtteknek

Pince • Filmvetítés: *Gaudiopolis. Szántó Erika* játékfilmje. A főszerepben *Husztai Péter*. • Egynapos tárlat: Élet az óvóhelyen

Templom • 21.00–23.00: *Mekis Péter* és *Somogyi Anna* orgonakonzertje

Udvar • 18.00–20.00: Pörgettyű, rongylabda, zúgattyú... – *Gaudiopolis* játéka • 19.30–21.00: Pódiumbeszélgetés Sztrehlo Gábor szellemi örökségéről. Résztvevők: Sztrehlo Gábor „gyermekai”, *Andrási Andor*, *Gröbler András*, *Földi Lajos*, *Füzéki Bálint*, *Vígh Lajos* és *Szántó Erika* filmrendező. Moderátor: *Merényi Zsuzsa*. • 21.30–22.30: A *Tűlpárt* együttes koncertje • 23.00: Borkóstoló: *dr. Aklan György* borász és *Róka Szabolcs*

A minden fővárosi rendezvényre és a BKV járataira érvényes jegyeket június 17-től árusítjuk.
www.muzeumokejszakaja.hu

»MINDENNAPI TEKNŐSÜNKET ADD MEG NÉKÜNK MA«

Megfordult keresztény világ

► A világ legnagyobb lutheránus missziói társasága, a Finn Evangélikus Misszió (FELM) ebben az esztendőben ünnepli alapításának százötvenedik évfordulóját. A születésnapon, január 19-én már elkezdődött a megemlékezések sorozata. Ekkor a helsinki evangélikus katedrálisban tartották hálaadó istentisztelet. Ezt követte számos konferencia, koncert s a helyi, gyülekezeti missziós körök által szervezett alkalom. Június első hetében pedig sor került a legnagyobb rendezvényre, a jubileumi missziói fesztiválra, amelyre Magyarországról – mint az Evangélikus Külmissziói Egyesület társelnöke – e sorok írója kapott előadóként meghívást.

Az évenkénti nyári missziói seregszemle helyszínéül nem véletlenül választották a szervezők Tamperét. Az úttörő misszionáriusok ugyanis ebből az iparvárosból indultak egykor, hogy a távoli földrészek szolgálatába szegődjenek. Azt pedig, hogy Krisztustól kapott elhívásuknak hűségesen engedelmesskedhessenek, többek között az itteni Finnlayson Textilgyár asszonyai segítették adományaikkal. Ők támogatták a legelső misszionáriust, *Martti Rautanent*, aki hosszú előkészületek után 1870-ben érkezett meg Amboland, a mai Namíbia földréjére. Az ondonga törzs királya hívta meg, hogy tanítsa „pogány” népét a Biblia igazságaira.

Érdekes és humoros történetek idéződtek fel a mai uralkodó – *Immanuel Elifas* – ajkán, aki a missziói fesztivál díszvendégeként érkezett Tamperébe. Elmesélte, hogyan kellett kijavítani a *Miatyánk* imádságának fordítását. Rautanen csupán egy magánhangzót tévedett, ám e félreértés miatt az ondonga törzs tagjai a mindennapi kenyér helyett – évtizedeken át – a naponkénti teknősert könyörögtek. A fordításbeli hibát kijavították, az evangélium megragadta a namíbiai szívetek, s a missziói szolgálatok átterjedtek Afrika más vidékeire is.

Az évtizedek során kiteljesedett a FELM szolgálata. Finnország egész területén megalakultak a missziós körök. A gyülekezetek nagylelkű adományaiból másfél évszázad alatt több mint ezerötyszáz munkatársukat küldhették ki távoli földrészekre, hogy terjesszék az evangéliumot. De gondot fordítottak az ott élő népek taníttatására, egészségügyi, szociális helyzetének javítására is. Nem véletlenül említik a jubileumra megjelentetett kiadványok, hogy misszionáriusaik ötvennél is több szakma képviselőiből kerültek ki.

A FELM 345 munkatársa közül jelenleg 165 végez külszolgálatot a világ 29 országában. Áldozatos szolgálatuk gyümölcse mindenki számára nyilvánvalóvá lehetett a jubileumi fesztiválon és az előtte a FELM konferenciатеlepen, Päiväkumpuban tartott, „partnerek konzultációja” elnevezésű rendezvényen. Itt beszélt *Selma Chen* tajvani lelkészről arról, hogy a finn misszionáriusok szolgálata nyomán miként született meg a szigetország első lutheránus közössége.

Dr. Kali Bahadur Rokaya, a Nepáli Egyházak Nemzeti Tanácsának főtájkára arról számolt be, hogy míg 1977-ben alig hétszáz keresztényről tudtak az akkori királyság terüle-

tén, ma már a Krisztust követők száma – akik valamelyik bejegyzett protestáns közösség tagjai – egymillió! Az evangélium megismertetésében náluk is jelentős részt vállaltak a finn misszionáriusok, akik bár nyíltan nem evangelizálhattak az országban, de titokban bizonyosságot tettek hitükről.

Amikor egy európai résztvevő felvette a kérdést, hogy vajon milyen arányban tartoznak karizmatikus csoportok a nemzeti tanács felekezetei közé, *Rokaya* professzor kiigazította a kérdézőt. Elmondta, hogy Nepálban nem különböztetik meg magukat a felekezetek. „Csupán” a reformáció tanítását követik, és törekednek az egységre. „Azt is mondhatnám, nálunk egymillió karizmatikus hívő van” – válaszolt végül kedves mosollyal. – Az az igazság, hogy a Szentlélek erejének sodrásában élünk.” Aztán folytatta, hogy milyen csodákat tapasztalnak meg. A nyelveken szólás, prófétálás, leginkább pedig a gyógyítás ajándékát kapják sokan a keresztények közül. Elmondta, hogy ezekre a jelekre nagy szükség van a hinduk lakta Nepálban. A csodák érdeklődővé teszik az embereket. Ami azonban végül is megfogja őket, az a Krisztusban felismert, önzetlen szeretet.

A Malawi Evangélikus Egyház püspöke azt az örömet osztotta meg, hogy országukban húsz esztendő alatt szinte a semmiből fejlődött ki egy százezer fős lutheránus egyház. A történet kiindulópontja ennyi: egy malawi diák Tanzániában járt, és ott hitre jutott. Hazatérése után mint a jó földbe vetett magból kelt ki a vetés. A partnerek konzultációjának megható pillanata volt, amikor *dr. Seppo Rissanen* igazgató és *dr. Joseph P. Bvumbwe* püspök aláírta azt a szerződést, amely hivatalosan is rögzítette a FELM és Malawi Evangélikus Egyház együttműködését.

Az ötmillió (!) tagot számláló etiópiai Mekane Yesus Evangélikus Egyház ugyan száztíz éves múltat tekinthet vissza, idén azonban főként azt ünnepli, hogy pontosan ötven esztendeje válhatott hivatalosan is be-

FELM-igazgató. Utalt arra, hogy Európa egyre szekularizáltabbá válik, a keresztény értékrend kihál. A harmadik világban viszont ezzel épp ellentétes folyamat zajlik: tömegek éheznek az igazságra, az evangélium fel szabadító erejére.

A konferencia díszvendége, Immanuel Elifas, Namíbia ondonga törzsbeli evangélikus uralkodója

A „fejlett” nyugaton templomokat zárnak be, jobb esetben kiállítóhelyiségekké alakítanak át, míg a „fejletlen” délen, a mérhetetlen szegénységben erejükön felül vállalnak áldozatot azért, hogy imaházakat építhessenek. Rissanen igazgató azonban nem az ellentétet kívánta fokozni kijelentésével. Ellenkezőleg. Éppen arra szeretett volna rámutatni, hogy az egyház mégis egy. „Észak és dél összetartozik, az egy Krisztus misszióját hajtja végre.” S így kell egymásért is felelősséget éreznie. Mint a test tagjainak kell egymást segíteniük, egymást erősíteniük.

A misszió nem egyirányú. Már nem az a helyzet, hogy csupán a nyugati egyházak adnak szegény testvéreiknek. A „gazdag rokonok” bizony rászorulnak az ajándék viszonzására. Szükségük van lelki adományokra viszonzásképpen, a Szentlélek tűzének fellobbantására...

A fesztivál merész jelképe életre keltve – „új osztás” Jézus asztalánál

jegyzett, nemzeti egyházzá. Ők szintén sok segítséget kaptak az ott munkálkodó finn misszionáriusoktól, most azonban már ők maguk is szolgálnak. Hazai gyülekezeteket ellátó lelkészeik és 279 ezer laikus igehirdetőjük mellett ma már negyvenkilenc misszionáriusok munkálkodik Etiópia határán kívül. S így tesz a Tanzániai Evangélikus Egyház is, amely hasonlóképp elkötelezett missziói munkát végez Afrika számos pontján.

„Földünk déli féltekéjén él az egyház” – ezzel a furcsa gondolattal foglalta össze a partnerek konzultációjának tanulságát *dr. Rissanen*

Az FELM igazgatójának Päiväkumpuban elhangzott záró gondolatai a tamperei missziói fesztivál mottójára rímelték. *Új osztás!* – hirdették városszerte a kifeszített plakátok, sőt még a helyi buszokra festett reklámfeliratok is. A kifejezés a kártyajátékokhoz kapcsolódik. Új osztással mindig egy új játszma kezdődik el. Megalapításának százötvenedik évfordulóján a Finn Evangélikus Misszió elgondolkozásra indította a keresztény világot arról, hogy miként is értelmezzük az egyház küldetését a 21. század „felfordult” világában.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Kórusrandevú Kiskőrösön

Kilencvenegy évvel ezelőtt az éppen függetlenné vált Finnországot öt hónapon át dúló polgárháború rázta meg. A közel negyvenezer életet koltó harc vörösök és fehérek közt zajlott, de valójában finnek ölték finnek. A fehérek győzelmével végződött háború lassan gyógyuló sebeket hagyott hátra a finn emberek szívében.

A nagy északi alföld egy kisvárosában, Lapuában is igen megnőtt ekkortájt a temetések száma. Olyannyira, hogy a lelkesek mellett a templomi énekhar már alig győzte a temetői szolgálatokat. Ezért páran összeálltak, betanultak néhány évetek, hogy a harcokban elhunytak ravatalánál szolgáljanak. Így alakult meg a lapuai vegyes kar, mely a mai napig működik.

Tagjai az évtizedek alatt természetesen kicserélődtek. S időközben re-

pertoárjuk is kibővült. Az alapítvány által működtetett amatőr művészeti csoport célja az, hogy a finn népdalok mellett a nagy finn evangélikus ébredési mozgalom, a „felébredtek” énekeit is megszólaltassa. Részt vesznek szülővárosuk művészeti életében, akár oly módon is, hogy szervezői a város két évente megrendezett nagy zenei fesztiváljának.

Lapua és Kiskőrös városa, valamint evangélikus gyülekezetei alig tíz hónapja létesítettek hivatalosan is testvérvárosi és testvér-gyülekezeti kapcsolatot. Az első csoport máris eljött Kiskőrösre énekelni s a kapcsolatokat szelísíteni. Kifejezett kérésükre két koncerten léptek föl. Június 13-án, szombaton a zeneiskola nagytermében a helyi evangélikus gyülekezet énekharával, a Gospel Sasokkal ad-

tak közös koncertet, majd vasárnap a templomban szóltak a „Siionin virret” énekei.

A két kórus ugyan merőben más műfajt képvisel, mégis egymásra találtak a lapuai s a körösi énekesek. Segítette ebben őket az imaház udvarán megsütött és együtt elköltött vacsora is, no meg az azt követő beszélgetés, együtt éneklés. Búcsúszakor elhangzott a meghívás: jövőre találkozzunk Lapuában. Úgy legyen (bár ahhoz még némi anyagiakra is szükségük lesz a kiskőrösieknek...!)

Addig is itt maradt bennünk a csodálkozás: mi különleges lehet abban a távoli, alig kiskőrösi városban, ahol tizenkét aktív énekhar és zenei csoport működik?

■ LUPTÁK GYÖRGY
esperes (Kiskőrös)

Kötet a Kárpát-medencei németekről

A Magyarországi Evangélikus Egyházzal is kapcsolatos kötetet mutattak be a napokban az Eötvös Loránd Tudományegyetem Néprajzi Intézetének könyvtárában. A *Bonyhádi Evangélikus Füzetek* második számaként megjelent kiadvány az áprilisi elején Bonyhádon megtartott, *Németek a Kárpát-medencében* című konferencia előadásainak anyagát foglalja egybe.

A szerzők – a bonyhádi konferencia előadói – közül számosan jelen voltak a bemutatón. A füzetet dr. Brenner Koloman egyetemi docens, dékáni megbízott ismertette (*képviselet*).

Kitért a hazai németek történetét, néprajzát és jelenét érintő kutatások eredményeire. Mint elmondta, az 1980-as évek végén indulhatott csak meg e sokáig elhallgatott témának a feltárása, kezdve a szellemi néprajzi hagyományoktól az 1946-os kitelepítésen át az irodalmi némettől eltérő nyelvjárásig. Örömet fejezte ki, és egyben gratulált a szervezőknek, amiért egy vidéki, ám nagy hírű evangélikus gimnázium adott helyet az áprilisi rendezvénynek, majd további sikeres munkát kívánt mind a szervezőknek, mind a szerzőknek.

■ KÁPOSZTA LAJOS

A SZERZŐ FELVÉTELE

In memoriam Schéner Mihály

(Medgyesegyháza, 1923. január 9. – Budapest, 2009. május 11.)

► Az Óbudai temetőben június 4-én vettek búcsút Schéner Mihálytól, a kortárs magyar festészet egyik kiemelkedő alakjától. Az alábbiakban D. dr. Harmati Béla nyugalmazott evangélikus püspök – temetésén elhangzott – igehirdetésének szerkesztett mondataival adózunk az evangélikus művész emlékének. (Legutóbb lapunk 2008/3. számában olvashattak vele interjút.)

„Testvéreim, mondjatok áldást, hiszen arra hívatottok el, hogy áldást örököljete.” (1Pt 3,9)

Ki ismerte igazán Schéner Mihályt? Maga írja művészetéről: „...megnemértészek kételyeit, megértészek biztonságát akarom elosztani, hogy megtudjátok, ki is voltam valójában. Én magam is tele voltam kétellyel és bizonytalansággal, akkor is, amikor hittem. Titkaim mindig titkok maradtak, csak ritkán foghattam kezembe, amit elérni vágytam...” (Golkonda, 1997).

Bizonytalanságot érzünk most magunk is titkai előtt, mert az elbúcsúzás pillanataiban még részleteiben sem tudjuk méltatni több mint hatvanéves művészi tevékenységét, szakmai tudását, minőséget kereső törekvéseit, maradandót alkotva a művészet majd minden – kép, festmény, grafika, szobor, térplasztika,

bábjáték, mesefigurák, faragások, díszlet és jelmez – ágában.

Akit az Isten meg akar áldani, azt emberrel áldja meg! Schéner Mihály Isten áldása volt a család, a magyar művészet, mindnyájunk számára. Meghirdette: „Vegyük magunkat körül Szépséggel a Rossz ellen!” (100 x szép, 51. tétel).

Azokra a lelki-szellemi, ősi emberi spirituális dimenziókra hívta fel a figyelmet, amelyekről Jézus is beszélt: „Nemcsak kenyérről él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik.” (Mt 4,4) Csodáljuk a mélységek dimenzióiba látogató és elgondolkodtató művész filozófiáját, színes alakformáló és szóteremtő fantáziáját. Jézus élete történeteinek, a Békés megyei szülőföld meséinek, gyermeki álmainak megjelenítésén túl az emberi és nemzeti lét, a vallás, a Biblia örök kérdéseivel való viaskodását is magunknak érezhetjük.

Többször idézte János apostol mennyei jelenésekről szóló könyvéből: „Mihály és angyalai harcra keltek a sárkánnyal...” (12,7) Arkan-gyalként küzdött képpel, alkotással, írással, humorral a minket körülvevő „sokféle Rossz” ellen. A hozzá hasonlóan sokoldalú művészt és tudóst, a Nobel-díjas Albert Schweitzert idézte: „Az élet maga az a rejtélyes érték, amellyel foglalkoznunk kell.” Kiállításai itthon és külföldön, művészeti díjai – a Munkácsy- és Kossuth-díj –, számos ittho-

ni és nemzetközi elismerése mutatja környezetét, hazája háláját Schéner Mihály iránt.

A gondolkodó művész azt a Platón követte a régi görög filozófusok közül, aki az embert „felfelé tekintő” (anthroposz – ano athrein) lényként írja le, aki a materiális valóságból az isteni valóságra tekint. Ez azt is jelentette az évekig gimnáziumi tanár számára, hogy szomorúan beszélt arról, a közoktatásból nálunk egyre inkább eltűnik a rajz és az ének!

A ravatalnál mindenki maga tudja legjobban, mi az az áldás, amelyet az elköltözöttnek meg kell köszönnie. Búcsúzik a család, feleség, fia, menyé, két unokája, barátai, művésztszai, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia, a Magyar Művészeti Akadémia, a szülőfalu, Medgyesegyháza, Békéscsaba városa és Budapest II. kerülete, ahol díszpolgári címet kapott. Az elnyert áldás elfogadása mindnyájunkat annak továbbadására kötelez! Lehetünk, legyünk áldás környezetünk, családjunk, hazánk számára! Keressük, kereshetjük a spirituális értékeket, „vegyük magunkat körül Szépséggel a Rossz ellen!”

Reménykedjünk egy jobb, tökéletesebb világ megformálásában? Úgy érzem, Schéner Mihály válasza inkább az: küzdjünk „egy kevésbé Rossz” világért! Ez sokszor csak egy-egy apró lépést jelent, de a leghosszabb út is az első lépéssel kezdődik!

A csillagok törvényei

Melanchthon kozmográfiája az Egyetemi Könyvtár kiállításán

► Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtárának 16. századi csillagászati nyomtatványainból nyújt izelítőt *A csillagok törvényei* című kiállítás, amely június 9-én nyílt meg a patinás intézményben. A megnyitón ünnepségen dr. Szögi László, a könyvtár főigazgatója mondott köszöntőt, utalva a kiállítás apropóját jelentő nemzetközi csillagászati évre.

A megnyitót dr. Erdi Bálint, az egyetem csillagászati tanszékének vezetője tartotta, aki bár elmondása szerint nem csillagásztörténész, mégis a szakértő magabiztosságával ismertette a tárlat nemzetközi összehasonlításban is páratlan anyagát. Végül a kiállítás rendezője, dr. Knapp Éva, a könyvtár kéziratok és régi nyomtatványok osztályának vezetője engedett bepillantást a kiállítás megszületésének és szerkesztésének mozzanataiba.

A tárlat nemcsak a régi könyvek szerelmeseinek és az asztronómia barátainak nyújt kultúr- és csillagásztörténeti csemegét, hanem evangélikus szemüvegen át is felettebb érdekes. Az ódon kötetek szerzői között megtaláljuk ugyanis a két legjelentősebb lutheránus asztronómus műveit.

Tycho Brahe (1546–1601) dán evan-

gélus csillagász, kanonok a dán király jóvoltából kiválóan felszerelt obszervatóriumot hozott létre, szuper-nóvát figyelt meg, egyedülálló észlelési anyagot gyűjtött össze, utóbb II. Rudolf udvari csillagászként működött Prágában. A kiállításon bemutatott 1596-os *Epistolarum astronomicarum libri* című műve a nagy-szombati jezsuita Nagyboldogasszony vallásos társulat tulajdona volt.

Johannes Kepler (1571–1630) német lutheránus csillagász, aki kezdetben asztrológiai jóslataival vált híressé, Brahe segédjeként, majd utódjaként működött Prágában, és dolgozta ki a bolygók mozgására vonatkozó – a középiskolákban ma is tanított – három legalapvetőbb törvényszerűséget. *Prodromus dissertationum cosmographicarum...* című könyve szintén 1596-ban látott napvilágot, és tartalmazza Kepler – színvonalas nyomdatechnikával előállított – Naprendszer-modelljét is.

A kiállítási tárgyak között fellelhetjük *Melanchthon Fülöp* 1539-ben Strassburgban kiadott *Elementale cosmographicum* című tankönyvét, amelyben a kozmográfia alapismereteit foglalta össze diákjai számára.

A díjmentesen látogatható tárlat szeptember 30-ig tekinthető meg az Egyetemi Könyvtár dísztermében, az V. kerület, Ferenciek tere 6. szám alatt munkanapokon 10 és 18 óra között.

■ R. N.

Az Ég Királynője

Ponori Thewrewk Aurél könyvének bemutatója

Nagyívű. Talán ezzel a jelzővel lehet leginkább jellemezni a június 8-án a budavári Litea könyvesboltban bemutatott kötetet. A család, amelynek a szerző a leszármazottja, *Hunyadi Jánostól* 1447-ben nemességet kapott, története évszázadokon át ível, olyan kiváló személyiségekkel ajándékozva meg az országot, mint *Ponori Thewrewk József* író-nyelvújító, *Emil* filológus, műfordító, *Árpád* tanár, *István* író-újságíró vagy *Aurél* orvos-antropológus. Ez utóbbi unokájának, a csillagász *Ponori Thewrewk Aurélnak* életpályája majd a teljes 20. századot felöleli, energiája, munkabírása az új évezredben is a változatlan, életének kilencvenedik esztendejében járva fiatalokat megszegyenítő.

Csillagász pályáját az 1940-es évek elején a Pázmány Péter Tudományegyetem Csillagászati Intézetében kezdte, hogy a jogutód intézményben, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Csillagászati Tanszékén csillagásztörténetet oktasson egészen az 1990-es évek végéig. Ismeretterjesztőként ott volt az első Magyar Csillagászati Egyesület 1946-os születésénél, és a szervezetnek 2009-ben is örökös tiszteletbeli elnöke. Az Uránia Csillagvizsgáló és a Budapesti Planetárium nyugalmazott igazgatója. Szakíróként több száz cikk és tucatnyi könyv szerzője. A Szentírásban említett csillagászati vonatkozások kutatója, kronológusként történelmi események időpontjának meghatározója, a naptári rendszerek alapos ismerője.

Legújabb kötete 2007-ben megjelent, *A Nap fia* című művének a párja. Amíg az a Nappal kapcsolatos mítoszok világába tett – a csillagászat mellett a kultúrtörténet és néprajz területeit is érintő – utazást, addig az

ügyszintén az MCSE kiadásában napvilágot látott kötet, *Az Ég Királynője* a Holddal kapcsolatos több évszázados tudásanyagba enged betekintést.

A régi kolléga és jó barát, *Guman István* csillagász által lektorált munka a Holdnak mint égitestnek a bemutatásával indul, és foglalkozik a nap- és holdfogyatkozások asztronómiai hátterével. Földünk hűsége kísérőjének bolygónkra, valamint az egyes élőlényekre gyakorolt valós, valamint az állományokban gyakran felbukkanó vélt hatásait is sorba veszi.

Olvashatunk arról, hogy a Holdnak mely naptári rendszerekben jut fontos szerep, illetve kirándulást tehetünk az égitesttel kapcsolatos mondák és mesék világába. A szerző nem hazudtolja meg önmagát: számtalan vallási, bibliai vonatkozást is csokorba szed. A 172 oldalas mű a magyar elnevezésű holdkráterek listájával, illetve az űrkorszakban a Hold meghódítása során elért eredményekkel válik teljessé.

A kötet bemutatójára dugig megtelt a Hess András tér egyik belső udvarán rejtőzködő könyvesbolt. A könyvből részleteket olvasott föl *Hirtling István* Jászai-díjas színművész, a szerző pedig a Holddal kapcsolatos alapvető csillagászati ismeretekről szólt.

A program végén a dedikációk sem maradtak el, hosszú sorokban vártak sorukra fiatalabbak és idősebbek.

Bizonyára a folytatás sem várat sokáig magára, hiszen készül a Vénusszal összefüggő csillagászati és kultúrtörténeti vonatkozásokat bemutató legújabb kötet.

■ REZSABEK NÁNDOR

Egy szelet mennyország

Egy napsütötte tavaszi napon többen is ebédelték a Batthyány tér egyik vendéglőjének teraszán. Közöttük két férfi sokak tekintetét vonzotta. Külsőre nem volt köztük semmi hasonló, épp feltűnő különbségük keltette fel a figyelmet.

Az egyik fiatal volt, ápolt, harmincas éveiben járhatott, amolyan öltönyös-napszemüveges üzletember. A másik idős volt, megviselt, ápoltnak távolról sem nevezhető, szakadt és koszos ruhában üldögélt, és talán még maga sem értette, hogy mit keres egy vendéglőben. Hajléktalan volt. A pincérek persze el akarták zavarni, de asztaltársa nem hagyta, helyette két étlapot kért, majd együtt rendeltek és megebédelték.

Vajon mikor ehetett ez az ember tisztességes ételt utoljára? Mikor ült vendéglőben? Vajon mikor fordult még elő, hogy ha kéregetett, közönyös elfordulás vagy jobb esetben némi apró helyett ebédelni hívták volna? Emberszámba vették, együtt ettek vele, ami talán még jobban eshetett, mint az étel.

Boldogok az éhezők, mert bővelkedni fognak. Boldogok a szegények, mert övék Isten országa (Lk 6,20–21.) Azon a tavaszi napon annak az étteremnek asztalánál, abban a tányér levesben, szelet rántott húsban, abban a jó cselekedetben egy szelet mennyország is ott volt, mert valami az Úr akarata szerint történt a földön.

■ PUCHARD

Kedves Testvérek!

Szankó Gyöngyi esperestől azt a tájékoztatást kaptam, hogy evangélikus egyházi épületeket csak egészen kis mértékben értek viharok az elmúlt napokban. (Azért nyilván sok evangélikus testvérünk került rendkívül nehéz helyzetbe az épületét vagy gyümölcsösét ért súlyos károk miatt.)

Az egyházmege és az egyházkerület elnöksége úgy döntött, hogy a legnagyobb károkat elszenvedett nyírségi református testvéreink segítségére indítunk gyűjtést. Szeretettel kérjük a gyülekezetek, intézmények és egyének felajánlását erre a nemes célra. Adományokat a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség 11744003-20001010 számú OTP-számlaszámára lehet befizetni, a „Szabolcsi viharok” cél feltüntetésével. A június végéig tartó gyűjtés eredményét a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetten keresztül a legnagyobb károkat elszenvedett Nyírségi Református Egyházmege javára fogjuk átutalni.

Köszönjük mindazok támogatását, akik máris jelezték segítő szándékukat.

Kérjük híveink áldozatkészségét. Mindenkit biztatunk, hogy ezt a felhívást terjessze a gyülekezetek, intézmények és vállalkozók körében.

„Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik.” (Péld 17,17) Testvéri köszöntéssel:

■ FABINY TAMÁS püspök

Bővült Tótkomlóson a szeretetszolgálat

A Szentháromság ünnepe utáni első vasárnap délutánján ünnepi istentisztelet keretében került sor Tótkomló új diakóniai intézményének, az Evangélikus Idősek Klubjának felszentelésére, illetve munkatársainak beiktatására.

A szeretetszolgálat indulását komoly előkészítő munka előzte meg. Részbe volt ennek az ellátás iránti igények felmérése és a rendelkezésre álló épület (a régi parókia) átalakítása is. A mintegy tizenkétmillió forint beruházási költséggel létesült új intézmény nappali ellátást, étkeztetést és házi segítségnyújtást vállalt – hivatalosan e hónap elejétől.

Múlt vasárnap beiktatásuk alkalmával a munkatársak megfogalmazták: „Szolgálatként olyan többletet tapasztalhattunk, amit eddigi szociális tevékenységünk során még nem.” A bevezető gyülekezeti ének sorai pedig azt az érzést és vágyat fejezték ki, amellyel a dolgozók szolgálatba indultak: „Milyen boldog, aki téged szolgálhat... / ...Szent tüzeddal töltsd be szívünk-lelkünket, / Új munkára te készíts fel bennünket...”

Az ünnepi alkalom igehirdetője Ribár János esperes volt. Szavai rávilágítottak arra, hogy egy impozáns templom lehet ugyan szép turisztikai látványosság, de mennyivel több, ha élet is van benne: ha a gyülekezet

kiindulópontja az emberek felé való szolgálatnak.

Az istentiszteletet rendkívüli közgyűlés, majd szeretetvendégség követte, melynek során az érdeklődők megtekinthették az új intézményt. Az átalakított lelkészlakásban – a kiszolgálóhelyiségek mellett – pihenőszoba, tágas társalgó és étkező gondoskodik a komfortról, nem beszélve a város-

A klub dolgozóinak beiktatása

központban található épület kellemes udvaráról. Ebédet a szomszédos szeretetotthon konyhájáról visznek át a nappali ellátásban részesülőkhöz. Jelenleg harminc tagja van az idősek klubjának, de a meleg étel még közel száz, házi ellátást igénylőkhöz jut el.

A gyülekezet hálaadással fordult Urához, hogy az új intézmény nem pusztán új munkahelyet, munkalehetőséget teremtett, hiszen az öt új dolgozó január elsejével nem egyszerűen munkába, hanem szolgálatba állt.

■ LIPTÁK GABRIELLA

Felszentelték egyházunk új diakóniai intézményét

► Folytatás az 1. oldalról

Az épületszentelési liturgiát követően ismét a templomban gyűlt össze az ünneplő gyülekezet. Breuer Katalin, a Csillaghegy-Békásmegyeri Evangélikus Egyházközség felügyelője nyitotta meg az ünnepi közgyűlést, majd beszámolójában összefoglalta annak a hosszú útnak az állomásait, amely a templomépítéstől a szeretetotthon felszenteléséig vezetett. Az egyházközség 1993-ban határozta el, hogy templomot, gyülekezeti központot és szeretetotthont épít, és bő tizenöt év alatt sikerült teljesíteni a vállalt tervet.

A Gaudiopolis szeretetotthon építésének szervezése 2001-ben kezdődött, és 2004-ben kapta meg a gyüle-

kezet az építési engedélyt. A lakásépítési pályázaton elnyert ötszázmillió forintos támogatás mellé 2006-ban százötvenmillió forintos önrészt sikerült lennie a gyülekezetnek Donáth László támogatónak a segítségével. A Magyarországi Evangélikus Egyház százmillió forinttal támogatta a projektet, így már megkezdődhetek az építkezési munkálatok.

Az épület alapkövetelése 2007 decemberében került sor.

A Gaudiopolis szeretetotthon 2009.

április 1-jén nyitotta meg a kapuit idős lakói előtt. A kilencven fő befogadására alkalmas diakóniai intézménynek jelenleg huszonkét lakója van, és tizenöt előjegyzés van folyamatban.

■ P. G.

FOTÓK: PETRI GÁBOR

Gaudiopolis

■ FRENKL RÓBERT

Az égiek szemlátomást kegyeikbe fogadták a békásmegyeri evangélikus szeretetház szentelési ünnepségét. Gyönyörű, napsütéses idő, kellemes hőmérséklet, szépszájú gyülekezet tette emlékeztetéssé egyházunk legújabb, impozáns épületének a felszentelését.

Érvényesült az új, a zöldmezős beruházás varázsa, akárcsak az aszói gimnázium esetében. Itt is, ott is volt hely az épület számára.

Békásmegyeren másfél évtizede indult meg a fejlesztés. A már évtizede működő templom, gyülekezeti ház, parókia komplexumhoz most csatlakozott a szeretetház, mintegy azt is jelképezve, hogy az egyház saját keretei között fejlődött, de a társadalom egészének hasznára is.

Gaudiopolis. A közgyűlésen Breuer Katalin felügyelő asszony meghatottan, de szigorú tárgyilagossággal sorolta fel a több mint egy évtizedre visszanyúló, némileg viharos történet egyes állomásait, teljességre törekedve, mégis a teljesség igénye nélkül említve meg mindazokat, akik szeretetükkel, tehetségükkel, munkájukkal, kitartásukkal hozzájárultak Gaudiopolis elkészültéhez.

Jó, hogy nem engedtek az álmokból, akkor sem, amikor az egyház – pontosabban a döntésre illetékesek egy része – még nem érezte magának az ügyet, és jó, hogy mindvégig ragaszkodtak a legjobb minőséghez.

Az istentiszteleten, a felszentelésen, a közgyűlésen egyaránt ott volt velünk Szešlo Gábor, az evangélikus egyház és benne a diakóniai szolgálat száz éve született nagy alakja. Többen szóltak is, szóltunk is róla. Nem csak kegyeletből emlékezve Isten emberéről, aki a második világháború befejezése után felismerte, hogy nem értek véget gyermekmentő teendői. Ott volt, rászorult a segítségre több száz árva és félárva gyermek. Így hát egy Budakeszi úti villában – majd ahogy nőtt a létszám, további épületekben – megalapította és Gaudiopolisnak nevezte el a gyermekvárost.

Ezt a nevet vette most fel a békásmegyeri szeretetház, befogadva az idős korú rászorultakat. Nem egyszerűen az elnevezés azonos, az evangéliumból, a Krisztus követéséből adódó mentő szeretet vezérelte akkor a lelkeszt, és vezérli ma utódaikat a szolgálatban. Ez a legmagasabb rendű humánusmot kifejező, nemcsak a felekezeti, de a világnézeti határokat sem figyelembe vevő nyitott, befogadó eszmeiség magyarázza, hogy a felszentelésen együtt ünnepeltek a különböző egyházak lelkeszei, itthon és külföldön élő közéleti személyiségek. Közülük megemlítem a Münchenben élő pszichológusprofesszort, Pfizner Rudolfot és a modern katolikus filozófus Boór Jánost.

Amikor kiderült, hogy kevés a pénz, nem indulhat meg a kivitelezés, akkor a csillaghegy-békásmegyeri gyülekezet alapítványt hoz-

zott létre az építkezés támogatására, a hiányzó összeg előteremtésére.

Az alapítvány a Penuel nevet kapta. Penuel az a hely, ahol Jákób tusája zajlott az angyallal. Valójában az Istenmel küzdött az Öszövettség egyik legszínesebb egyénisége. Mondása számomra mindmáig a talán legerőteljesebb bizonyágtétel. „Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem” – ez az Istenbe kapaszkodás határozta meg Szešlo Gábor életét és tevékenységét is.

Személyisége is talán leginkább – az öszövettségi egyéniségek közül – Jákóbbal hasonlítható. Nem ismert elvesztett ügyet. Tudta, hogy a szeretet nagyobb az igazságnál. Nem saját véleménye, hanem a legjobb megoldás keresése határozta meg cselekedeteit. Szembesült a nagy családnak, Gaudiopolis lakóinak és saját kisebb családjának a konfliktusaival, képes volt azok kezelésére, soha nem tért ki a gondok elől. Jákób volt, aki mindig Istenbe kapaszkodott.

A felszentelés eseménysorozatában többen szóltak – érthetően – napjaink válságáról. Az Ó- és az Újszövetség korában, az azóta eltelt kétezer esztendőben sokféle válság sújtotta az emberiséget. Ezek soha nem jelentettek felmentést azon kötelezettségeink alól, hogy tenniünk kell a jót. Gaudiopolis 1945-ben is, 2009-ben is válságos korban született meg, hirdette, hogy építői az Istenbe kapaszkodva akarják tenni a jót. A Penuel Alapítványra továbbra is szükség van. Nemcsak a pénz, hanem az üzenet miatt is.

Lóláb

■ LUPTÁK GYÖRGY

A Pécssett élő idős ember egy este föl-hívja Szombathelyen élő fiát:

– Fiam, rossz hírt kell közölnöm veled.

A fiú megdöbben:

– Apa, mi történt? Csak nem anyát érte valami?

– Á, nem – így az öreg –, csak tudatom veled, döntöttünk anyáddal, elválunk.

– De apa, negyvenöt év házasság után? – hüledzik a fiú Szombathelyen.

– Tudod, meguntuk egymást. Naponta ugyanazt az arcot látni már annyi évtizede... Csak élünk egymás mellett, szeretnénk még egy kis változatosságot. Így, a végére. A húgodnak nem is merem elmondani, gondolom, majd te elmondod neki.

És letette a telefont. A fiú Szombathelyről persze azonnal hívta Nyíregyházán élő húgát.

– Te, kapaszkodj meg, apáék el akarnak válni.

– Micsoda??? Tán elment az eszük? – kérdi a hűg. – Na, majd én beszélek velük, azonnal hívom apáékat.

Pécssett csörög a telefon, a másik végén a nyíregyházi lány:

– Apa, nehogy valami butaságot csináljatok, holnap azonnal rohannunk haza. A testvérem is Szombathelyről. Várjatok meg minket, mielőtt bármi visszavonhatatlant döntenétek!

A pécsi lakásban a két öreg egymásra néz szomorúan:

– Na, legalább elértük, hogy hazajöjjenek hűsvétra.

– De mit fogunk mondani nekik anyák napja előtt? – kérdi az idős asszony.

Az egyáltalán nem vicces történet társadalmi nyavalyáink tán legfá-

jóbbikára mutat rá. A családok helyzete ma hazánkban igencsak zilált. Mondhatni, e megkergült világban szinte semmi sem kedvez a normális családi közösségeknek. A családok egyre kiszolgáltatottabbak a gazdasági környezetnek. A családfenntartók foggal-körömmel kapaszkodnak állásukba, próbálnak megtenni mindent a család fenn- és összetartása érdekében. Ugyanakkor éppen a munkahely és egyéb okok miatt esnek szét családok, költöznek egymástól távol a családtagok.

Lassan már semmi nem segíti a családok gyermekvállalását, ezt mutatja a zuhanó születésszám. Pártunk és kormányunk fokozatosan minden családi kedvezményt megszüntet vagy leépít. Pedig a család minden korban és minden társadalmi berendezkedésben a nemzet közösségének alapsejtje volt. És az is marad, mert egyrészt Isten teremtő akarata hozta létre, másrészt ennél jobbat az emberiség minden gyarló igyekezete ellenére sem talált még ki. Tehát ha a család beteg és bajban van, akkor annak a nemzet is kárát fogja látni.

Pártunk és kormányunk mindent megtesz annak érdekében, hogy ezt az öngyilkos folyamatot még gyorsítsa is. Április 20-án az Országgyűlés elfogadta a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény módosított változatát. Az első változatot korábban az Alkotmánybíróság már megsemmisítette. De ők újra erőlködtek, és a baloldali szavazógép (199 igen szavazat) megint „jól” működött.

A törvény módosítás szerint bejegyzett élettársi kapcsolatot két, tizennyolcadik életévét betöltött személy létesíthet *anyakönyvvezető* előtt. Részletekbe most nem kívánok bele-menni. Jogászok szerint ez a törvény,

ha életbe lép, elsősorban az egyne-műek párkapcsolatának kedvez.

Kilóg a lóláb. Ugyanis alig tesz különbséget a törvény a házasságkötés és az élettársi kapcsolat között. Jóska és Juliska, ha őszintén szeretik egymást, feltehetőleg már inkább házasságot kötnek, de Jóska és Béla megkapja a lehetőséget, hogy anyakönyvvezető előtt törvényesítse kapcsolatát. Gyereket még nem fogadhatnak örökbe. De ne örüljünk: ha így megy tovább, Jóska és Béla lesznek majd a kis Imruskának a nevelőszülei. Kérdés, melyik lesz az anya... Megható kép: anyák napján Imruska verral és virággal köszönti Jóska anyut.

Szóval itt tartunk. A helyzet fokozódik. Norvégiában és pár hét óta már Svédországban is az evangélikus egyház megesketi templomban, oltár előtt az egymű párokat. Az illetékes lelkész e kérést megtagadhatja, de akkor felettesei gondoskodnak az aktust vállaló másik lelkészről. Ne feledjük, e két országban a lakosság többsége evangélikus!

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia már megfelelő határozottsággal tiltakozott e törvény ellen. Jól tette. Mert ha ez a törvény életbe lép, az utat nyit a folytatás előtt. Támadást indít a család és a házasság intézménye ellen. Lerombolni készül mindazt, ami még napjainkra megmaradt a családészményből. Amikor ez a világ eresztékében recseg-ropog, akkor minden politikai, társadalmi és egyház erőnek, intézménynek éppen hogy össze kellene fognia, és erősíteni kellene a család intézményét.

Egy szakadék felé száguldó vonaton ülünk mindannyian. A mozdonyvezetők vakok, süketek és ráadásul még rosszindulatúak is.

Egyszemélyes nyilatkozat

Megszomorodott szívvel vettem tudomásul, hogy az egyműek regisztrált élettársi kapcsolatáról szóló törvényjavaslatot a parlament többségi szavazással elfogadta. Megszomorodott a szívem, hogy egy politikáló lelkész testvérem is támogatója volt a törvény elfogadásának. S megszomorodott szívvel látom, hogy egyházunk vezetői erről a kérdéstről mind a mai napig hivatalosan nem nyilatkoztak meg. Ezért fontosnak érzem egyszemélyes nyilatkozatom közzétételét!

Az Isten teremtési rendje érvényes, ennek alapján az ember nemisége teremtettségi ajándék és feladat is egyben, ebből következőleg egy férfi és egy nő közössége a házasság, a családi élet alapja és a társadalom alapsejtje. Én magam is a bibliai kinyilatkoztatáson tájékozódva Isten rendjétől eltérőnek és a bűn következményének tekintem azt, ha egy társadalom lemond az egészséges család védelméről, és az Isten akaratától eltérő formációknak ad törvény által is engedélyezett teret.

Isten irgalmazzon azoknak, akik a szabadságra hivatkozva akarják a személyiségi jogokat kiterjeszteni úgy, hogy közben a bűnnek és a romlásnak adnak utat!

Isten irgalmazzon azoknak, akik nem tudják, hogy ezzel a törvénnyel mennyit ártottak nemzetünknek és a jövőnek!

Isten irgalmazzon azoknak is, akik tudatosan próbálják az Isten teremtési rendjét szétrombolni, hogy egyéni isteneiknek szerezenek teret!

Áldás legyen azokon, akik a feles-

körű liberális médiakampány ellenére a nemiséget és a szexualitást Isten ajándékának, a férfi és a nő Istentől kapott legbensőségesebb, legszorosabb megélésének, valamint az öröm és az élet forrásának tekintik.

Áldás legyen azokon, akik a kor-szellemmel szembeszállva a gyermekvállalást olyan hivatásként élik meg, amelyre az Isten rendelte együtt a férfit és a nőt.

Legyen áldás azokon is, akik a hamis gondolatok terjedésével szembe-szállnak, a házasság és a családi élet védelméért kiállnak, és nemcsak szavakkal, hanem hűségben megélt házassággal, egészséges szexualitással, gyermekek vállalásával és értelmes életre neveléssel mutatnak jó példát.

Legyen áldás azokon is, akik bár nem élhetnek teljes családban, mégis sokat tesznek a gyermekek és a fiatalok lelki és testi fejlődéséért, s egészséges és kiegyensúlyozott családi életért imádkoznak.

Én magam imádságban hordozom azokat a képviselőket, akik nem szavazták meg ezt a törvényt, hogy továbbra is legyen erejük és reményük a családok védelméért tenni.

Imádságban hordozom azokat a képviselőket, akik megszavazták ezt a törvényt, hogy belássák tévedésüket, és döbbenjenek rá arra, hogy az élő víz forrását nem helyettesítheti a repedezett falú ciszterna (Jer 2,13).

Imádságban hordozom azokat, akik nem kapták meg azt a lehetőséget, hogy harmonikus családban nővekedhessenek fel, és szabadosan élő szüleik megfosztották őket attól,

hogy az egészséges szexualitást lés-sák megélhető modellnek.

Imádságban hordozom azokat is, akiket társadalmi kizártságuk és más emberek erőszaka fordított el attól a lehetőségtől, hogy boldog házasságban és teljes családban éljék le az életüket.

Imádkozom azokért is, akiket az élvezetek hajszolása és fokozása vitt olyan túlfűtött szexualitásba, amelyben a kielégülően kívül semmi más nem számít.

Imádkozom azokért, akik nem láthattak megfelelő apa- és anyaképeket maguk előtt, sőt szüleik által is szexuális zaklatásnak voltak kitéve.

Kérem, hogy mindazokat, akik akár döntéshozóként, akár a Istentől eltérő trendek áldozataiként megtévedtek, Jézus szeretetével szeressük, azzal az indulattal, amely nem ítélte el a nyilvánvaló bűnöst, hanem új életre hívta!

Kérem, hogy mindazok, akik hűtűkből és személyes meggyőződésből fakadón tudják, védjék az Isten szerinti házasságot és a teljes, jövőt építő családot.

Kérem, hogy tegyünk meg mindent azért, hogy a családromboló folyamatok lelassuljanak és megálljanak, és újra legyen tekintélye és értéke az édesanyai hivatásnak, az apai példának, a szülői szeretetnek és a gyermeki engedelmességnek.

Isten óvja meg életünket, gyermekeink jövőjét! S formálja úgy a szíveket, hogy az ő rendjéhez igazodva élhessünk a tőle kapott ajándékainkkal! Tisztelettel:

■ BENCE IMRE *esperes*

Jegyzetlapok

(Napló, 2009)

Egy fényes nap. 1989. június 16. Nagy Imre és mártírtársainak temetése. Micsoda örök ragyogású pillanat: a Hősök terén több százezer ember. A Műcsarnok magas oszlopaikat fekete drapériával vonták be, a lépcsőn koporsók feküdtek. Az elsőben a miniszterelnök hamvai pihentek, a másodikban a vele együtt kivégzett *Maléter Pálé*, majd *Gimes Miklósa*, *Szilágyi Józsefé*. A következőben *Losonczy Géza* teteme nyugodott, aki a per előtt titokzatos körülmények között halt meg. Az üres koporsó 1956 névtelen áldozatait jelképezte. A forró nap még jobban feltűsítette a búcsúszavakat. *Király Béla*, aki száműzetéséből jött haza, *Rácz Sándor*, a Nagy-budapesti Központi Munkástanács volt elnöke emlékezett. A fiatalok nevében *Orbán Viktor* mondott beszédet, kemény és ostorozó szavai után érezni lehetett, hogy vége a zsarnoki múltnak! Valami új és szabad világ jön. Mindenki ezt remélte. Gyászünnepe, a nagy temetés napja volt az a harangszavas dél. A zsúfolt téren ismerősök és ismeretlenek ölelkeztek össze, és hullattak boldog könnyet. Kint a 301-es parcellában a friss sírok előtt a meghajtott zászlók kivágtott címerhelyein át fájó-szép arcok ragyogtak. Azt gondoltuk, hogy szabadok lettünk. Jó oldalra állunk, s most kárpótolnak bennünket az ellopott éve-kért. Nem így lett. Alig történt valami tisztulás. Mégis, talán nem volt hi-ábavaló ez a húsz év. Vér nélkül megtörtént a rendszerváltás. Felőtt egy új generáció: tanárok, tudósok és kétkezi emberek, akik közül sokan aggód-nak Magyarország jövőjéért.

A Magyar Írók Szövetségének nevében Cseres Tibor elnök és Nagy Gáspár koszorúzó 1989. június 16-án Nagy Imre és mártírtársainak temetésén

Történelem. Nézem a világot, ezt a kis országot, s látom, szinte ugyanazok a történelmi helyzetek. Ugyanaz a gyűlölet és kilátástalanság. Összeavart földrészek. Menekülő, de hiába. Nincs menedék, nincs kivétel. Talán befelé még volna ösvény: a lelkünkbe. De ez a mostani vegetáló hatalom ezt a lát-hatatlan bűvőhelyet – az egyetlen és utolsó – végleg el akarja pusztítani!

Költészet. A költő a légerzékenyebb világmente. Örök részvétellel és sok emlékkel. Mert mindenre emlékezik. „Egy vers évmilliók és élménymilliók párlata” – írta egyik levelében *Kosztolányi*. Ennél pontosabb meg-fogalmazást nem ismerek. Néha négy sor csak, tizennyég, a szonett. A régi sok rímmel megkalapálva. De nem ez a fontos. Az anyag: mennyit csorgat bele véréből a költő. Olykor szó szerint, ahogyan *Rad-nóti Miklós* a szenvedés véget nem érő útján. Apró gyöngyszemek az igazán nagy versek, bennük a hétköznapok egyszerűsége és Isten milliárd éves töprengő gondolata.

Könyvek. Nézem zsúfolt könyves-polcom: roskadásig megrakva mind-egyik. Hat-hétezer, de lehet – a pin-cében lévőkkel együtt –, nyolcezer kötet. Talán szép házra is futná ab-ból a pénzből, amelyet értük ad-tam. (Például *Ady* első kiadású köte-téiért.) Mégis jó itt velük a szobában, mint jó barátok hallgatják morgoló-dásaimat. Verseskötetek, regények, kedves mesék, históriák, rongyosra jegyzetelt filozófiák, nagyszótárak, régi és új térképek. Az emberi világ. A könyvek könyvéből a legkedvesebb, az apámtól kapott öreg Károli-Bib-lia. Töredékes lexikonok. Ifjan azt hit-tem, a veszendő élet, a tovatűnő gyors idő titkait tudom meg. Sokat tanultam tőlük, de a legegyszerűbb kérdések megválaszolatlanok ma-radtak. Az ágyam melletti polcra lassan mindegyik fontos elkerült. Csak egy maradt ott, immár hosszú évti-zede: Isten könyve, Isten üzenetei. Türelmesen várnak, hogy kinyissam őket késő éjszaka vagy hajnali fél há-romkor, mikor szívem be-beüt seb-ző fájdalokat.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A hónap könyve

Sz. Bérczi Margit: Búval teljes esztendeim – Petróczy Kata Szidónia életregénye

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megren-delés esetén az adott hónapban 30%-os kedvez-ményben részesül. Eredeti ára: 1980 forint.

http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 1085 Budapest, Üllői út 24.

ÚJ FILOLÓGIAI FELFEDEZÉSRŐL – ELSŐKÉNT AZ EVANGÉLIKUS ÉLETBEN

Luther Márton Kis kátéjának Tízparancsolat-szövege a Kazinczy-kódexben

■ A. MOLNÁR FERENC

A középkorban és még később is a *Tízparancsolatot* a könnyebb megtanulhatóság érdekében – latin minták után is – általában úgy tanították a híveknek, hogy a szöveget lerövidítették. Az első fennmaradt magyar nyelvű – részben eltérő megfogalmazású – Tízparancsolat-szövegek is ilyenek, még ha magyarázattal is látták el őket.

Ezek a következő kódexekben maradtak fenn: *Példák könyve*, 1510; *Nagyszombati kódex*, 1512–1513; a *Peer-kódex* töredéke, a 16. század első negyede; *Gyöngyösi kódex*, az 1500-as évek eleje (bűnvallásként). Kivételt képez a *Jordánszky-kódex* (1516, 1519), amely a Biblia több könyvének a fordítása, bár a *Tízparancsolat* szövege némileg ebben is rövidítve van. S számon tartjuk még a föltehetőleg 1465–1467 között keletkezett Mondseei Tízparancsolat-töredéket, amely rövid magyarázattal a 4.-től a 7.-ig tartalmazza a parancsolatokat.

Legkorábbi nyomtatványaink közül pedig *Dévai Bíró Mátyásnak az Orthographia Ungarica és At tíz parancsolatnak, ah hit ágazatinak, am mi atyánknak és ah hit pecsétinek rövid magyarázata* című munkáit említem, amelyeket Krakkóban 1538-ban, majd 1549-ben adtak ki, és amelyekben szintén van egy-egy rövid Tízparancsolat-szöveg.

A főképp legendákat, prédikációkat, példázatokat tartalmazó, *Kazinczy Ferencről* elnevezett kódexünk legnagyobb részét 1526 és 1541 között az óbudai klarissza apácák számára másolta egy magát *ff* betűkkel jelölő ferences barát (ff = ? F. fráter). Ebben olvasható például Szent Anna, Szent Elek, Antiochiai Szent Margit legendája, egy jegyesét Szűz Máriaért elhagyó magyar királyfi példája s Barlám és Jozafát egyedül itt meglévő legendája.

A Kazinczy-kódex szintén tartalmaz egy Tízparancsolat-szöveget is. A szakirodalom egy része ezt besorolja a már említett kódexek közé, a másik, magával a kódexszel is jobban foglalkozó része viszont megemlíti, hogy a Tízparancsolatot ebbe később írták be, amit az eltérő kézírás is mutat. *Volf György*, aki 1877-ben először kiadta a kódexet, annak a 166–170. lapokon lévő magyarázatos Tízparancsolat-szövegét „csinos folyó betűvel legfeljebb a 17. századból” valónak gondolta. Kódexeink helyesírását vizsgálva *Kniezsa István* ugyanakkor azt mondja, hogy noha a szöveg 17. századi, a helyesírása középkori.

A Kazinczy-kódex (KazK.) újabb, 2003-ban megjelent, részletes bevezetőt, kommentárokat és a faksimilét is tartalmazó, *Kovács Zsuzsa* által közzétett kiadása a Tízparancsolat-szöveget a 16. század végére datálja. Ami azonban ennek a forrását illeti, azt tudtommal a szakirodalom eddig nem határozta meg, a kódex újabb kiadása is párhuzamos helyként a más kódexeinkben lévő, említett Tízparancsolat-szövegekre utal.

Pedig a szöveg forrása egyértelműen megállapítható: az közvetve vagy közvetlenül *Luther Márton Kis kátéjának* (Enchiridion, oder der kleine

Katechismus...; 1529) a *Tízparancsolattal* foglalkozó részére megy vissza.

A *Kis kátét* ő, mint ismeretes, az igehirdetők és a családok számára írta. Tudjuk, *Luther Kis kátéjának* szintén igen nagy volt a hatása Magyarországon is. Csak a legkorábbiakait említve: felhasználta-tolmácsolta például *Gálszécsi István*, illetve *Batizi András* „(Az) Keresztyén tudományról való rövid könyvecské”-je (1538, illetve 1543–1545, 1550, 1555) vagy *Heltei Gáspár* „Katekizmus minor”-ja, annak bővített és rövidített változata (1550, 1553), s németül kiadták az erdélyi százek is (1547, 1551, 1555).

Legalábbis a számomra elérhető példányok, illetve megmaradt töredékek azonban azt mutatják, hogy a KazK. szövege nem ezekből való. Vagy valamelyik elkallódott vagy egy (későbbi) és még azonosítandó nyomtatványból, kéziratból származhat, vagy közvetlen fordítás. Jelentőségét az adja, hogy a *Kis kátéből* való pontos korai magyar átültetés, s az is sajátos, hogy egy ferences kódexbe *Luther-szöveget* másolnak be.

Hogy ez hogyan történt, nem tudjuk. Az óbudai apácák 1541 után elmenekültek a török elől, ezután legtöbbet Pozsonyban tartózkodtak. Az 1710-es, 1720-as években visszateltek Budára, majd Pestre. Rendjük feloszlatásakor, 1782-ben *Kuthy Klára* apátnő a kódexet magával vitte Egerbe, s 1803-ban itt jutott *Vitkovics Mihály* íróhoz, azután pedig *Jankovich József* birtokába. Az ő házában az 1838-as pesti árvízkor a KazK. meg is ázott, egyes lapjai, a *Tízparancsolatot* tartalmazók is, megfakultak és foltosak lettek. Végül a kódex az Országos Széchényi Könyvtárba került.

Anélkül, hogy itt bővebb szövegkritikai vizsgálatokba bocsátkoznánk, a két Tízparancsolat-szöveg viszonyát

(2003; hetedik kiadás). Noha ez mai szöveg, a kódexbelivel való egyezés világosan látszik. Az idézetekben az eredetitől eltérően sokszor nem kezdek új sort, a tagolást pedig többnyire gondolatjellel, dőlt betűvel vagy ferde zárójellel helyettesítem.

Lássuk tehát a két szöveg nyelv(járás)- és egyháztörténeti szempontból is tanulságos összehasonlítását (a KazK.-ből a föltehető kiejtést megtartva mai helyesírással idézek, egy-két régies szót pedig zárójelben megmagyarázok).

Káté: A Tízparancsolat zárószava. – Mit mond Isten mindezekről a parancsolatokról? – Felelet: Azt mondja: – Én az Úr, a te Istened féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiakat és harmad- és negyedik, ha gyűlölnék engem. De irtalmatlan bánok ezerizig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat. – Mit jelent ez? Felelet: Isten büntetéssel fenyegeti mindazokat, akik ezeket a parancsolatokat megszegik. Félnünk kell tehát haragjától, és nem szabad ezzel ellen a parancsolatok ellen vétkeznünk. Viszont kegyelmet és minden jót ígér mindazoknak, akik ezeket a parancsolatokat megtartják. Szeretnünk kell tehát őt, és bízunk benne, és szívesen kell cselekednünk parancsolatai szerint. / KazK.: Mind e parancsolatokról e képpen szól Isten. Én vagyok te Urad Istened, erőss, igen szerető, meg látogatván atyáknak bűnökét az ő fiokra, azoknak harmad és negyedik nömzetségiglen, kik engöm gyűlölnék, és irtalmazván mind ezerizgen azokkal, kik szeretnek engöm, és őrizik az én parancsolataimat. Eröss fenyegetést teszen az Úristen mind azoknak, kik e parancsolatokat megtörik, és elhagyják. Kel azért félnünk haragját, és e parancsolatokat megtartsuk.

gül hívjuk, imádjuk, és hálaadással dicsőítsük. / KazK.: *Masod.* – Ne vegyed a te Uradnak Istenednek nevéet hejába, azaz féljük és szeressük az Istent, senkit az ő neve által ne átkozzunk, ne eskedjünk, ne bájljunk, ne hazudjunk, ne csaljunk, de inkább mindön nyomoruságon(k)ba Istennek nevéet segítségül hívuk, neki könyörögjünk, ütet dicsérjük, neki hálaát adjunk.

Káté: A harmadik parancsolat – Szenteld meg az ünnepnapot! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy igéjét és az igehirdetést meg ne vesszük, hanem szentnek tartjuk, örömet hallgassuk és tanuljuk. / KazK.: *Harmad.* – Emlékezzél meg, hogy Innepet szentölj, azaz, féljük és szeressük az Istent, az ő isteni igéjét meg ne utáljuk, se el ne mulassuk (hagyjuk), inkább azt felmagasztaljuk, tiszteljük, örömet egyebektől is hallgassuk, és egyebeket is tanétsunk rejá.

Káté: A negyedik parancsolat – Tiszteld atyádat és anyádat! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy szüleinket és előljáróinkat meg ne vessük és meg ne haragítsuk, hanem tiszteljük, becsüljük és szeressük őket, nekik szolgáljunk és engedelmeskedjünk. / KazK.: *Negyed.* – Tisztöljed atyádat és anyádat, azaz féljük és szeressük az Istent, a mi szüleinket, és azokat, kik mivelünk bírnak meg ne utáljuk, ellenek se vessünk: inkább őket tiszteljük, szolgáljunk nekik, engedelmeskedjünk, tiszteljük őket és féljük.

Káté: Az ötödik parancsolat – Ne ölj! Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunk testét s életét ne bántsuk, és ne ártsunk neki, hanem őt minden testi bajban és életveszélyben segítjük és támogassuk. / KazK.: *Ötöd.* – Ne ölj, azaz féljük és szeressük az Is-

(A hitvestársra vonatkozó rész innen elmarad, föltehetőleg azért, mert a kódexet apácák használták.)

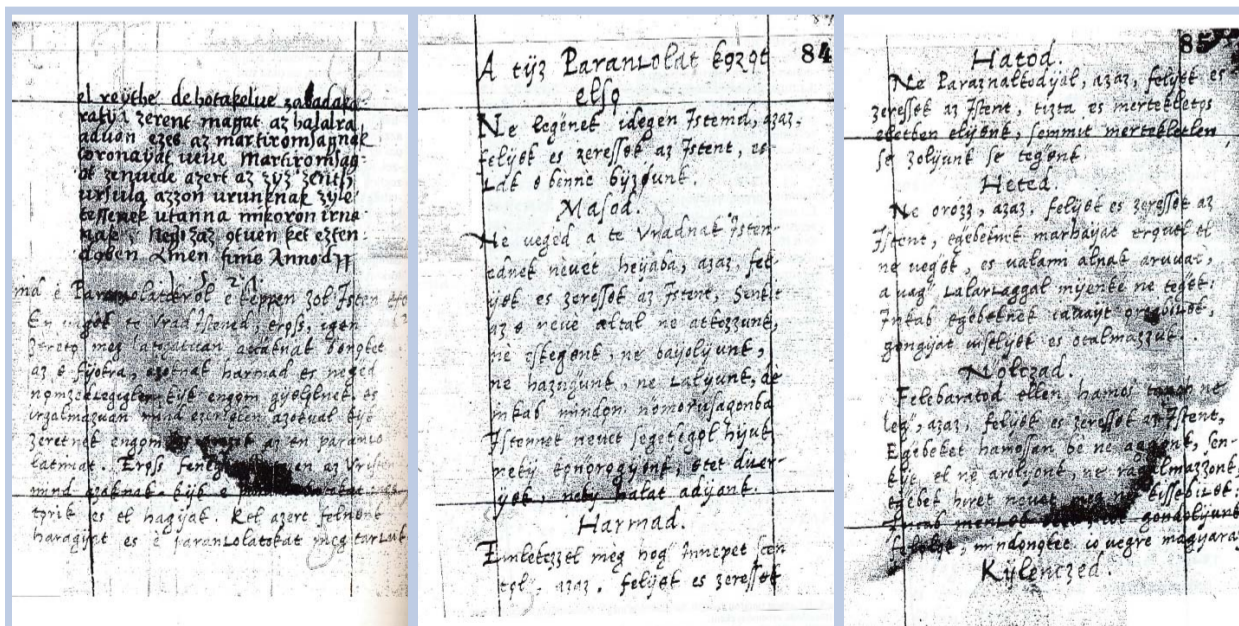
Káté: A hetedik parancsolat – Ne lopj! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunk pénzét és javait el ne vegyük, se hamis áruval vagy ravaszkodással meg ne szerezzük, hanem segítségünk neki javait megtartani és keresetét javítani. / KazK.: *Heted.* – Ne orozz, azaz féljük és szeressük az Istent, egyebeknek marháját (vagyonát) erővel el ne vegyük, és valami álnak áruval avagy csalársággal mienkké ne tegyük: inkább egyebeknek javait öregbítsük (növeljük), gondját viseljük és oltalmazzuk.

Káté: A nyolcadik parancsolat – Ne tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot! Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunkat hazugságba ne keverjük, el ne áruljuk, háta mögött meg ne szóljuk, se rossz híret ne költünk, hanem inkább mentesük, jót mondunk róla, és mindent javára magyarázunk. / KazK.: *Nyolcad.* – Felebarátod ellen hamis tanó ne légy, azaz féljük és szeressük az Istent, egyebeket hamosan be ne adjunk, senkit el ne áruljunk, ne rágalmazzonk, egyebek híret-nevét meg ne kisebbsítsük: inkább mentesük őket, jót gondoljunk felőlök, mindönöket is végre magyaráz(z)onk.

Káté: A kilencedik parancsolat – Ne kívánd felebarátod házát! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunk házára vagy örökségére álnokul ne törekedjünk, sem a jogosság látszatával azokat meg ne szerezzük, hanem segítségük és támogassuk, hogy azokat megtarthassa. / KazK.: *Kilenced.* – Felebarátodnak házát ne kívánjad, azaz féljük és szeressük az Istent, a mi felebarátunk örökségébe avagy jó szerencsés marhájában ne szálljunk, valami csalársággal avagy álnoksággal, még ha a törvének valamely része is nekünk engedne, mienkké ne tegyük: sőt inkább őtet segítjük, hogy az ő jószágában éppen (épen, teljesen) megmaradjon.

Káté: A tizedik parancsolat – Ne kívánd felebarátod feleségét, szolgálját, szolgálóleányát, barmát vagy bármiféle tulajdonát! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunk feleségét, házanépét vagy barmát tőle el ne idegenítsük, erőszakkal el ne vonjuk, vagy hütlenségre ne csábítsuk, hanem arra intjük őket, hogy nála megmaradjanak, és teljesítsék kötelességüket. / KazK.: *Tized.* – Ne kívánjad neki feleségét, se szolgálját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, sem egyéb jószágát, azaz féljük és szeressük az Istent, felebarátunknak se feleségét, se szolgálját, se barmait valami csalársággal mienkké ne tegyük, tülök is valami erővel vagy ravaszággal el ne idegenítsük: sőt inkább intjük és onszoljuk (unszoljuk, biztassuk), hogy az ő uroknak való szolgáltaiba megmaradjanak. – Vegez /.../.

Az írás a magyar Tízparancsolat-szövegekről Krakkóban, a Jagelló Egyetem Magyar Tanszékének ünnepi konferenciáján 2009. május 19-én elhangzott előadás egy kibővített részlete.

A Luther-szöveg kezdete, illetve részletek a parancsolatok szövegéből

úgy mutatom be, hogy először a *Kis kátéből* (Káté), majd a KazK.-ből parancsolatonként egymás után közlöm a megfelelő részeket. *Luther a Kis kátében* szintén rövidített Tízparancsolat-szöveget ad, s a „Mit jelent ez?” kérdésre adandó válaszként az egyes parancsolatokhoz rövid magyarázatot fűz. A KazK. a kérdést nem hozza, úgy csatolja a parancsolatokhoz a magyarázatot. A *Kis kátéből* a *Tízparancsolat* zárószavát pedig előreveszti, de ennek a végét elhagyja.

A *Kis káténak* *Pröhle Károly* által készített modern fordítását idézem

Káté: Az első parancsolat – Ne legyen más istened! – Mit jelent ez? – Felelet: Mindennél jobban kell Istent félnünk, szeretnünk és benne bízunk. / KazK.: *A tíz Parancsolat között első* – Ne legyenek idegen Istened, azaz, féljük és szeressük az Istent, és csak őbenne bíz(z)unk.

Káté: A második parancsolat – Ne vedd hiába Istened nevéet! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy nevével ne átkozódjunk, ne esküdözünk, ne igazunk, ne hazudjunk, se ne csaljunk, hanem nevéet minden bajban segítség-

tent, a mi felebarátunknak testét meg ne sértsük, bosszúsággal se illessük: inkább segítségük, és minden életének veszedelmében jelen legyünk.

Káté: A hatodik parancsolat – Ne paráználkodj! – Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy tiszták és szemérmesek legyünk szavainkban és cselekedeteinkben, és hogy hitvestársát mindenki szeresse és megbecsülje. / KazK.: *Hatod.* – Ne paráználkodjál, azaz féljük és szeressük az Istent, tisztá és mértékletes életben éljünk, semmit mértékletlen ne szóljunk, se tegyünk.

Hogyan legyünk gazdagok a gazdasági válság idején?

► Mint annak idején az *Evangelikus Élet* beszámolt róla, májusban pestszentlőrinci gyülekeztünk vendége volt **Böjte Csaba** ferences testvér, aki a gyerekek között végzett szeretetteljes, bátorító szolgálatról beszélt. A hallgatóságból valaki az előttünk és mögöttünk álló válságról kérdezte; ez indított arra, hogy részben az ő gondolatait, részben a sajátjaimat papírra vessem.

Gazdasági válság van, amely részben a világszerte jellemző gazdasági nehézségeknek, részben hazai politikai felelőtlenségnek a következménye. Az utóbbi években talán a kedves olvasók közül is sokaknak nehezebbé váltak az anyagi körülményei. Sok munkahely megszűnt, a reálbér csökkent, ugyanazért a megélhető-

sért többet kell dolgozni. Egyes elemzők prognózisa szerint a válság várhatóan mélyülni fog, a kormány újabb megszorításokat, adóterheket tervez. Mi lesz ezek után? Hogyan tovább? Hova sülyedünk még? Még boldogtalanabbak leszünk? Ez utóbbi kérdésnél érdemes elgondolkodnunk.

Csaba testvér elmondta, hogy számára nagy felüdülést jelentenek a ferences testvérekkel a természetben együtt töltött bográcsozások, beszélgetések, és ez az igazi gazdagság. Hiszem, hogy ez így van. Politikai rendszertől függetlenül évtizedek óta gazdasági fellendüléssel hitegetnek bennünket. Sokan el is hittük, sőt legfőbb célként tűztük ki, hogy valóban csatlakozni tudunk a nyugat-európai országok életszínvonalához.

Miközben vártuk, hogy „majd jobb lesz”, lelkünkben elsivatagosodtunk, nem figyelünk oda egy-

másra, nem halljuk meg a másik ember segélykiáltásait, s végül sokan az alkoholba vagy valamilyen más szenvedélybe menekülnek. Pedig az igazi menedék Isten, akiről János azt írja levelében, hogy ha szeretjük egymást, bennünk lakik.

A válság idejére komoly keresztény feladatot kaptunk Istentől: gazdagítani és gazdagodni. Figyeljünk egymásra oda, szánjunk egymásra időt, hallgassuk meg a másik problémáit templomfalon belül és kívül. Aztán embertársainkon kívül élvezzük, amit Isten adott nekünk: a természetet, a tájat, a kultúrát, a zenét, az építészetet, nemzeti értékeinket. És mindezek felett mélyüljünk el Isten értékeiben, azokban a fantasztikus igékben, tanításokban, amelyeket nekünk adott, amelyek értünk hangoztatják, hogy Istennek fontosak vagyunk mindnyájan, személy szerint.

■ BAJKÓ FERENC

Élmények, gondolatok, amelyeket Sajósenyén kaptam

A sajósenyei református Fészek Otthon, amelyben értelmi fogyatékos és mozgássérült felnőttek élnek, június 4–5-én immár negyedszer rendezte meg az *Együtt egymásért találkozót*.

Körülbelül harminc hasonló intézetet hívtak meg, összesen mintegy ezer résztvevő gyűlt össze. A mi intézményünkben, a Sarepta Budai

résztvevők egy-egy léggömböt kaptak, s ezeket egyszerre engedték fel az égbe.

Mindkét napot egyszerű, szerény műsorok alkották, melyeket az Úrtól kapott tartalommal és tehetségünkkel töltöttünk meg. Jó volt ezt látni a világ gyakran harsány, látványos, ám mégis üres „produkcióival” szem-

együtt sérültek és gyógypedagógusok: egymás kezét fogva énekeltek, táncoltak a színpadon. Mi is készültünk egy kis bábjátékkal, ami a teremtésről szólt. A kézműves-bemutatókon is részt vettünk munkáinkkal.

A programok ötletesek, bájosak, humorosak, vidámak voltak, de lát-

FOTO: BODRÁK OS

Evangelikus Szeretetotthonból tizenhatan voltak jelen.

„A szeretet épít” – ez volt a mostani rendezvény mottója. Ennek szellemében gyűjtötték a házigazdák adományokat a marosvásárhelyi *Ügyes Kezek Alapítvány* számára. Minden adományozó nevét felírták egy kis jelképes papírtéglára, és ezeket feltűzték egy előre lerajzolt ház falára. A második nap végére „felépült” a ház!

Jó volt megtapasztalni a sajósenyeiek vendégszeretetét és azt a gondos szervezőmunkát, amellyel a programokat, az étkeztetést és az elszállásolást gördülékenyen megoldották. *Kövér Imre* otthonvezető és felesége, *Zsuzsanna* hívták életre és tartották ékes rendben az egész rendezvényt.

A színpadon a meghívott intézmények képviselőinek műsorait láthattuk, az udvaron kézműves munkáikból készült kiállításokat nézhettünk meg, sőt aktívan részt is vehettünk kézműves-foglalkozásokon. A találkozó záróeseményeként a

ben. Bennem az fogalmazódott meg ezeket a műsorokat látván, hogy milyen nagy felelősségünk van nekünk, akik sérültekkel foglalkozunk. Úgy tapasztaltam, ők nem tudnak önállóan különbséget tenni jó és rossz, szép és csúnya között. Amire tanítjuk őket, azt fogadják be, azt csinálják. A mi feladatunk, hogy óvjuk őket a rossztól.

Sajnos minket ezerfelől támad és manipulál a média, a divatok, a reklámok, a teljesítményelvűség, az ócskaság, az erkölcstelenség. Lássuk meg Isten megkülönböztetett védelmező, gondviselő kegyelmét a sérültek felé abban is, hogy ők nem célcsoportjai ennek a manipulációnak! Mi pedig, akiknek ép ész adatott, küzdjünk felelősséggel először is a magunk tisztaságáért, azután vegyük észre azt a tehetséget, amelyet öbennük is elrejtett az Isten személynálatás nélkül! Segítsünk nekik az ő szintjükön értelmes munkát, alkotó tevékenységet végezni!

Jó példákat láthattunk erre, mikor örömmel, felszabadultan szerepeltek

hadtunk komoly tartalmú darabokat is, mint például a Dunaalmási Református Szeretetház Fogyatékosokat Ápoló-Gondozó Otthona lakóinak Trianonról szóló megemlékezését. Kaptunk több művészi színvonalú előadást is, például a nyíregyházi Magdaléneum Fogyatékosok Református Ápoló, Gondozó Otthonának műsorait vagy a házigazdák záró darabját.

Ami lényeges, hogy mindegyik szívből jövő, tiszta lelkiületű megnyilvánulás volt. Hiszen a művészet legfőbb kritériuma a katarzisélmény, függetlenül attól, hogy ezt sérültektől vagy épektől kapjuk. Ugyanígy a hit és a szeretet is az értelmünkön túl lévő mélységeket és magasságokat érinti meg.

Engem is mélyen megérintett ez alatt a két nap alatt a hitbeli együttlét öröme, a légtör tisztasága, az alkotó munka értéke.

Az Úr legyen a dicsőség mind ezektől!

■ ULBRICH KRISZTINA
kézműves foglalkoztató (Sarepta)

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagyok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. (Mt 11,28)

Szentháromság ünnepe után a 2. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi

Urunk hívását hirdetik. Ne vessétek meg azt, aki szól! „Mi, akik élünk, áldjuk az Urat mindörökké!” (GyLK 749) Az Istené a dicsőség, ne bálványokban bízatosok, mert „Isten beszéde élő és ható: élesebb minden kétélű kardnál, és megítéli a szív gondolatait és szándékait” (Zsid 4,12; LK). „...minden készen van: jöjjetek a menyegzőre!” A királyi menyegző nagy vacsorájára „sokan vannak az elhívottak, de kevesen a választottak” (Mt 22,4.14). „Ha úgy éreznéd, hogy nincs szükséged úrvacsorára – eléggé mutatja, mennyire szükséged van rá. Tűz az! A kegyelem oltáránál kell meggondolnod nyomorúságodat, halanod Údvözítőd jó voltát s nyered újjászüelő hitet” – tanácsolja *Luther*. A szuverén Úr hívása még hangzik: „*Boldog az, aki Isten országának vendége.*” (Lk 14,17.15) Ne legyünk méltatlanná vált meghívottak! Halljuk a jó hírt: ti pogányokból lett keresztények, „nem vagytok több idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. (...) a sarokkő pedig maga *Krisztus Jézus*” (Ef 2,19–20). Senki meg ne tévesszen, mert a bölcsesség és a balgaság hívogatása házszenelőre egyformán kezdődik: „*Aki tapasztalatlan, térjen be ide!*” De figyeljünk a jó folytatásra is! „*A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.*” (Péld 9,4.16.10) A fáraó elől menekülő Mózeset Midján papja várta vacsorára: „*Hívjátok ide, és egyek velünk!*” (2Móz 2,20) Keresztelő János születésének ünnepén (hat hónappal Jézus testet öltése előtt) „*apja, Zakariás, megtelt Szentlélekkel, és így próféta: »Áldott az Úr, Izrael Istene...«*” (lásd *Benedictus*; Lk 1,67–79). Ebben (76. v.) fiáról így szólt: „*Te pedig, kisgyermek, a Magasságok prófétája leszel, mert az Úr előtt jársz, hogy előkészítsd az ő útjait...*” *Luther* szerint „*öt Isten küldte Fia előtt. Neve is sokat ér: János, azaz kegyelemben gazdag. Az előfutár bizonyoságtévő tisztéért viseli a nevét.*” Pál hívása így zeng nemcsak a hitben igaz fiához, Isten emberéhez, de Jézus valamennyi követőjéhez: „*Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet, amelyre elhívattál, amelyről vallást tettél szép hitvallással sok tanú előtt*” – például a konfirmációi vallástételekben! *Magasztald Istened; az »övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom!*” (1Tim 6,12.16). Az ószövetségi Szentírás ezzel a jövődőléssel zárul: „*Én pedig elküldöm hozzátok Illés prófétát... Az atyák szívét a gyermekekhez téríti, a gyermekek szívét az atyákhoz, hogy pusztulással ne sújtsam a földet, amikor eljövök.*” (Mal 3,23–24) „*Éli, éli, lamá sabaktáni!*” (Mt 27,46) Jézusnak a kereszten elmondott utolsó szavait rosszindulattal félremagyarázták; ő nem Illést hívta. Keresztelő János sem az újra testet öltött Illés volt, ezt tagadta is (lásd *Jn 1,21*), ám Isten előtt járt „*az Illés lelkével és erejével (...), hogy felkészült népet állítson az Úr elé!*” (Lk 1,17). „*Jöjjetek, Isten Fia hív: / »Térj énhozzám, megterhelt szív! / Jöj, hívlak, fáradt lélek!*»” (EÉ 435,1) Menjünk!

■ GARAI ANDRÁS

Alsósági tanévzárás

Az Alsósági Evangelikus Egyházközségben idén is tanévzáró istentisztelettel fejeződött be a munkaév június 14-én délelőtt. Rendhagyó módon az istentisztelet után megvendégtük a hittanosokat, és fehér asztal mellett értékeltük egész éves munkájukat, átadva nekik a hitoktatási bizonyítványt.

A szeretetvendégséggel párhuzamosan a résztvevők megtekinthették a gyermekek kiállított munkáit, amelyeket a tanév folyamán a gyermek-istentiszteletek alkalmával készítették. Így mindnyájan tájékozódhattak arról, milyen bibliai történetekkel foglalkoztunk az idén, és milyen üzenetet igyekeztünk nekik átadni.

A tanév lezárása után sem szeretnénk elveszíteni a kapcsolatot a gyerekekkel. További programokat szervezünk nekik, és hívogatjuk őket istentiszteleteinkre.

A közösségépítés kiváló eszköze a már évek óta szervezett nyári kirándulás, amelynek célja az önfeléd szórakozáson túl hazánk szép vidékeinek megismerése, egyháztörténetünk nevezetes helyeinek bemutatása. Idén a július 11-i autóbuzos kirándulás célja Tata. Útközben érintjük Pannonhalmát is, ahol képzett idegenvezető mutatja majd be az apátság múltját és jelenét.

■ VETŐ ISTVÁN *lelkész*

Balikó Zoltán, Scholz László és Urbán Ernő életével és szolgálatával ismerkedhettek meg az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) „*Serkenj fel, aki aluszol!*” – *A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században* című sorozata utolsó alkalmának vendégei. Képünkön – mely június 11-én készült a józsefvárosi evangélikus gyülekezet templomában – *ifj. Balikó Zoltán* szól hozzá az édesapjáról elhangzottakhoz.

■ SZAKÁCS TAMÁS *felvétele*

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Egyházunk gyermek- és ifjúsági osztálya idén *Gyermekek a Bibliában* címmel országos rajzpályázatot hirdetett. A gyermekek öt korosztályban pályázhattak: óvodások, 1–2. osztályosok, 3–4. osztályosok, 5–6. osztályosok és 7–8. osztályosok küldhettek be rajzokat. Az eredményhirdetésre a 4. országos evangélikus gyermeknapon, Albertirsán került sor május 30-án. A zsűri négy korosztályban osztott ki díjakat. Az alábbiakban az I–III. helyezett pályaműveket közöljük.

Óvodás korosztály, I. helyezés – Otott Kovács Zalán (Soltvadkert): A szelíd krokodil nem bántja Mózes

Óvodás korosztály, II. helyezés – Szepesfalvy Luca (Budapest-Kelenföld): Engedjétek hozzám jönni...

Óvodás korosztály, III. helyezés – Fakan Bálint (Bénye): Jézus és a gyerekek

1–2. osztály, I. helyezés – Ötvös Erzsébet (Berettyóújfalu): Édesanyák gyermekeikkel – Akik Jézus elé vitték gyermekeiket áldásért

3–4. osztály, II. helyezés – Hegedűs Máté (Békésszentandrás): Mózeskosár

5–6. osztály, II. helyezés – Bódi Dániel (Körösszakál): Jákób és gyermekei

1–2. osztály, III. helyezés – Varga Alíz (Budapest-Budavár): Izsák születése

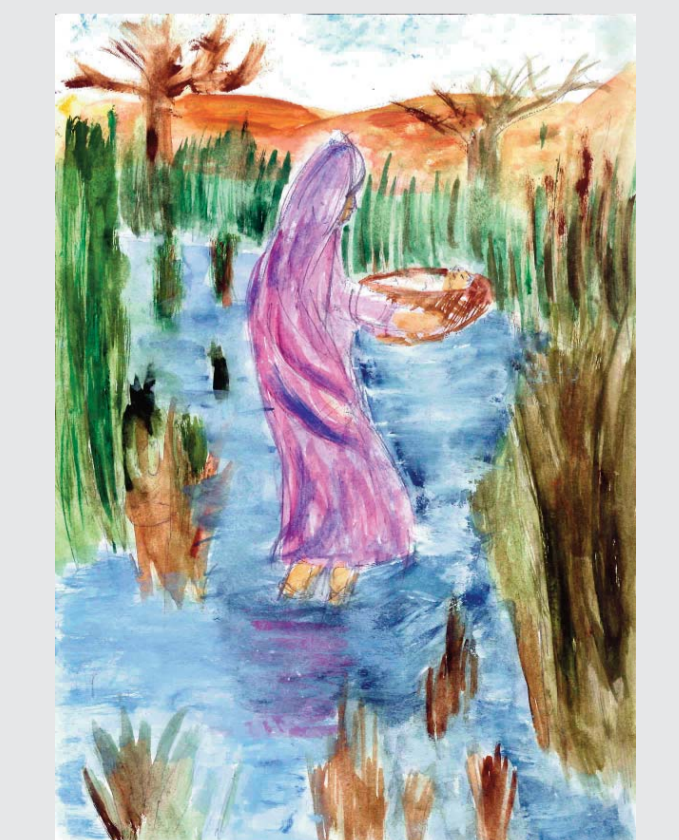
3–4. osztály, III. helyezés – Bukovinszky Emese (Szarvas): Mózes a kosárban

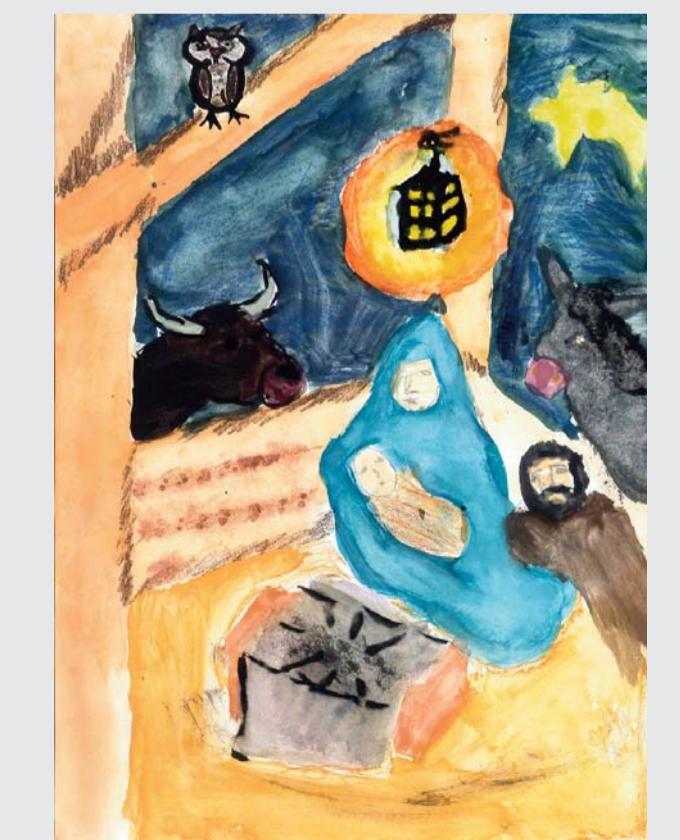
5–6. osztály, III. helyezés – Csatai Edit (Szarvas): cím nélkül

3–4. osztály, I. helyezés – Velky Anna (Szarvas): Dávid és Góliát

5–6. osztály, I. helyezés – Szász Bence (Szarvas): cím nélkül

5–6. osztály, IV. helyezés – Új Sára (Szarvas): cím nélkül

Közös presbiteri

Évtizedes partnerkapcsolat Pyrbaum és Csákvár között

► **Tízéves a csákvári evangélikus gyülekezet Harmonia Floriania kórusának és a pyrbaumi Szent György evangélikus templom énekkarának kapcsolata. A kórusok évről évre felváltva látják vendégül egymást. Ebben a jubileumi esztendőben – június 11. és 14. között – mi, csákváriak fogadtuk német barátainkat.**

A kóruskapcsolat az évek folyamán testvér-gyülekezeti kapcsolattá erősödött. Így vendégeink megérkezése után most is közös presbiteri megbeszélésre ültünk össze, hogy beszámoljunk egymásnak az elmúlt év történéseiről, illetve megfogalmazhassuk közös terveinket.

Fontosnak tartjuk egymás egyházának, gyülekezeteinek megismerését, ezért az idén bajor testvéreink programjába illesztettünk egy „kirándulást” a lajoskomáromi gyülekezetbe. Itt a templom és az egyházközség bemutatása után megismertettük őket az Agapé Szeretetotthonban folyó diakóniai munkával is. A budavári gyülekezetnél elköltött vacsora után vendégeink rövid tájékoztatást kaptak a budavári magyar, illetve német gyülekezetéről, majd éjszakába nyúló városnézésre invitáltuk a hetvenfős bajor „sereget”.

A nagyvelegi kastélyt mint közös – évenként megrendezendő – ifjúsá-

gi táboraink lehetséges helyszínét kerestük fel, Bakonycsernyén pedig a Magyarországi Evangélikus Egyház legnagyobb falusi gyülekezetének óvodáját tekintettük meg.

Lázár története kapcsán irányította figyelmünket a példázatbeli gazdag ember testvéreire. Amikor Lázár és a gazdag útja már „célba” ér – a testvérek útjának vége még bizonytalan.

Klaus Eyslein pyrbaumi és Szezik Károly csákvári lelkész a két gyülekezet tízéves partnerkapcsolatát megörökítő fotómontázzsal

Az élménydús program csúcspontjaként vendégeink ajándékoztak meg bennünket szombaton egy koncerttel, és a vasárnapi istentiszteleten átélhettük a testvéri partnerség Krisztusban való megerősítését.

Klaus Eyslein lelkész a gazdag és

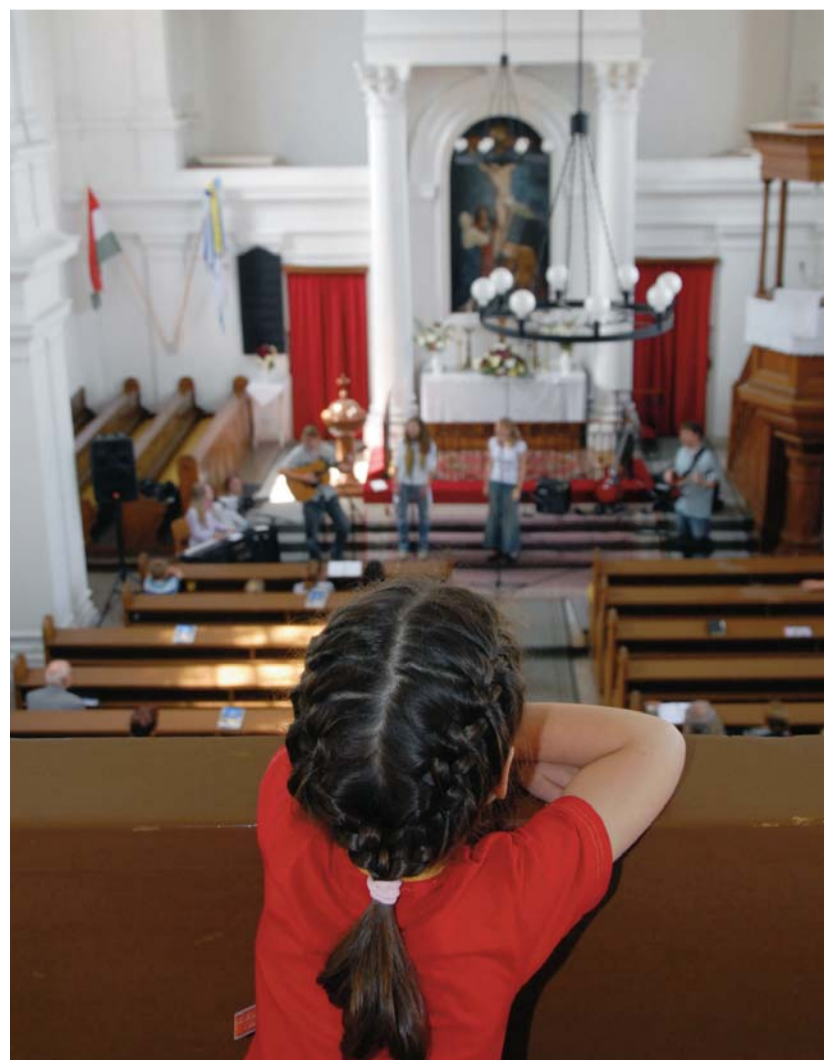
Jó, hogy a mi baráti, testvéri útjaink is egymás felé tartanak, de a legbiztosabb, ha egymást segítve, együtt tartunk a biztos cél, Krisztus felé – summázta mondanivalóját Pyrbaum lelképásztora.

■ MÉSZÁROS TAMÁS

Egy oldalon, egy kézben

A Tolna-Baranyai Egyházmegye június 6-án, szombaton családi napot tartott Pakson. Számos gyülekezet küldte el „delegációját” a korosztályok legszélesebb képviselőivel.

A nyitóáthítatot Szabó Vilmos Béla esperes tartotta Ef 5,1–2 alapján. A nap témája a „kéz” volt. A kisebbek az egyházmegye lelkészeinek felvezetésével, játékos formában ismerkedtek meg a teremtő, az áldó, a

kényszerítő, a látó, a segítő és az élt adó kézzel, míg a felnőtteknek Szabó Szilárd dombóvári lelkész tartott gondolatébresztő bevezetőt, majd két csoportban a szolgáló és a felemelő kézről beszélgettek.

Emblematikus volt, amikor Szabó Szilárd felszólította a résztvevőket, hogy üljenek egymástól kéznynyújtásnyira. Rövid tanakodás után kiderült, hogy ez csak úgy valósítható meg, ha a templom egyik oldali padosorába ülnek. Jó lenne ezt a kérést mindennapjainkban is érvényesíteni. Az összefoglalókból kiderült, hogy a család csak úgy tartható egyben, egy kézben, ha tagjai megváltó Urunkat is meghívják a családba, és ő is jelen van.

Az ebédszünet után a bonyhádi gimnázium diákjaiból és egy tanárától álló *Keresztmetszet* zenekar adott léleksimogató koncertet saját dalaikból. Ezt sportszünet követte, majd a nap záróprogramjaként a paksi gyülekezet ünnepére került sor: annak öröme, hogy kántoruk, *Baradné Koch Boglárka* a főtí kántorképzőben megszerezte kántori oklevelét, koncertet adtak a gyülekezet kórusának és a helyi művészeti iskola tanárainak közreműködésével.

■ SRAMÓ ANDRÁS

Integrált ügyviteli rendszer bevezetése a Magyarországi Evangélikus Egyházban

Egyházunk jelen helyzetében kiemelten fontos feladat a gazdálkodás racionalizálása, s ennek elengedhetetlen feltétele a törvényi kereteknek megfelelő számítógépes nyilvántartás, mely minden gazdasági eseményt hitelesen dolgoz fel és tesz elemzhetővé.

Jelenleg a Magyarországi Evangélikus Egyház pénzügyi forrásai túlnyomó részének eredete az állami költségvetés. Oktatási és diakóniai intézményeink közfeladat-ellátásának normatív támogatása, a hitoktatási óradíj, a kistelepiülésen szolgáló lelkesek támogatása, a kárpótlási összegek, valamint számos pályázaton elnyert támogatás egyaránt az állami költségvetésből érkezik. Ezeket az összegeket egyházunknak elkülönítve kell nyilvántartania, és bármilyen állami hatóság ellenőrzése esetén bizonyítania kell a cél szerinti felhasználást. Sőt az állami forrásból érkező összegekből az országos egyház által a gyülekezetek, intézmények felé továbbadott támogatásai esetén ugyanezek a kötelezettségek a gyülekezetekre, intézményekre hárulnak.

A gazdálkodás törvényes nyilvántartása országosan akkor garantálható, ha egyházunk összes érintett intézményében és gyülekezetében rendelkezésre áll a szükséges szoftverrendszer, és megfelelő kiképzést kapnak a munkatársak. Ezt országosan megszervezni csak úgy tudjuk, ha egységes rendszert vezetünk be egyházzszerte.

2008 nyarán, kétfordulós eljárás keretében választottuk ki az egyházunkban bevezetendő integrált ügyviteli rendszert. Az eljárás első fordulójában az előzetesen rögzített 173 kritérium alapján kértünk ajánlatot az ügyviteli rendszerek piacának magyarországi szereplőitől. Hat vállalkozás küldte be ajánlatát, ennek alapján négy vállalkozással való további tárgyalásról született döntés.

A második fordulóban a számunkra leginkább kedvező ajánlatot a *Libra Szoftver Zrt.* (www.mve.hu) adta. Ez az ajánlat több szempontból is kedvezőbb volt a többinél. Anyagi előnyei mellett vállalta a rendszer gyors bevezetését, kevés fejlesztési igényt jelölt meg, és jó referenciákat tudott felmutatni.

Míndezek alapján egyházunk gazdasági bizottsága és az országos presbitérium együttes ülésén mindkét grémium egyhangúlag javasolta a *Libra* kiválasztását a zsinatnak. A zsinat 2008. október végi döntésével megerősítette ezt, és így megindulhatott az integrált ügyviteli rendszer bevezetése.

Néhány szóban a rendszer szállítójáról. A *Libra Szoftver Zrt.* az 1959-ben létrehozott Volán Elektronika jogutódja. 1984 óta foglalkozik integrált ügyviteli rendszerek fejlesztésével, bevezetésével és támogatásával. Saját fejlesztésű megoldása, a *Libra huszonöt éves szakmai tapasztalatra tekint vissza*. Piaci helyzetét tekintve hétszázalékos részesedésével *ma a legjelentősebb hazai megoldásszállító a vállalatirányítási rendszerek piacán*. A *Libra Szoftver* alvállalkozója az evangélikus projektben a GNSOFT Kft., mely saját fejlesztésű ProDiuS szoftverével az

élelmezés, étkeztetés és szociális nyilvántartások területén egészíti ki a *Librát*.

Egyházunk zsinatának 2008. október végi döntése alapján megindult a *szoftverrendszer bevezetésének első fázisa: mintegy negyven oktatási intézményünk készült fel arra, hogy 2009-től részt vegyen az integrált ügyviteli rendszer használatában*. A rendelkezésre álló kevés idő ellenére sikerült az ütemezés szerint elvégezni a feladatokat, így 2009.

” **Az országos fenntartású intézmények számára a Librára való átállás a zsinat döntése értelmében kötelező, a gyülekezetek és intézményeik esetében választható.**

január 1-jétől már a *Libra* szoftvert használhatják az oktatási intézmények gazdálkodással foglalkozó munkatársai. A bevezetés legfontosabb lépései közé tartozott az összes intézmény számára *egységes, átfogó számlatükör elkészítése és a többnapos felhasználói képzés*, melyre országosan öt helyszínen került sor.

Az első hónapok tapasztalatai alapján az *országos iroda is a Libra alkalmazásával végzi könyvelését és pénzügyi feladatait* 2009. januártól, azaz egy évvel korábban, mint azt előzetesen terveztük.

2009 második felében készülünk fel a bevezetés második fázisára, melynek keretében a *diakóniai és egyéb intézményeink, valamint néhány gyülekezet 2010 januárjától a Librában kezd el dolgozni*. Az országos fenntartású intézmények számára a *Librára való átállás a zsinat döntése értelmében kötelező*, a gyülekezetek és intézményeik esetében választható. Fontos azonban, hogy az *intézményfenntartó gyülekezetek feltétlenül részt vegyenek* a programban, hiszen ők általában nagy összegű normatív támogatást kezelnek, és ezzel törvényesen el kell számolniuk.

A diakóniai és egyéb intézmények (konferencia-központjaink) esetében az ügyviteli rendszer bevezetése hasonlóan folyik majd az oktatási intézményekhez. Természetesen figyelembe vesszük az egyes intézménytípusok speciális igényeit, de ezekben építeni tudunk az iskolai bevezetés kapcsán már elkészült egyházzspecifikus fejlesztésekre is.

Gyülekezeteink számára egy külön szoftvermodul fejlesztése zajlik. Az intézmények ugyanis a kettős könyvvitel szabályai szerint végzik könyvelésüket, nem szeretnénk azonban gyülekezeteinket is ezzel terhelni. Nagyobb, intézményfenntartó egyházközségek választhatják a kettős könyvvitelt, a *gyülekezetek túlnyomó része számára azonban egyszerűsített könyvvitel szerinti naplófőkönyv-szoftvermodul fejlesztése történik, mely 2009 őszére készül el*. Ezzel a szoftverrel a korábban megszokott gyülekezeti könyvelést végezhetik egyházközségeinkben.

■ KÁKAY ISTVÁN országos irodai igazgató
BOGDÁNYI GÁBOR informatikus

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Surdi Evangélikus Egyházközség

A gyülekezet története több mint négyszáz évre nyúlik vissza, hiszen 1600-ban már állt az első, fából készült templom, leírások szerint „míves belsővel”. Első ismert lelkészük *Muraközi Miklós*, aki 1625-től végigte itt szolgálatát. A török itt is nagy pusztítást végzett, de uralma idején is tisztán hangzott az ige, s azután gyakran újult a templom és iskola, lelkészlakás és tanítólakás egyaránt. A türelmi rendelet után Surd artikuláris gyülekezet lett, így a környék falvaiban élő evangélikusok központjává vált.

Egyetlen lelkészt emelünk ki az itt működő lelkészek, esperesek és püspökök sorából: *Kuzmics Istvánt*, aki 1755-től 1779-ig szolgált igével, szentségekkel Surdon, Nemespátróban, Porrogon, Szentpálon, Gyékényesen, Légradon, Rajkon és Kerecsenyben is. E tudós prédikátor itteni szolgálata mellett vend nyelvre fordította az *Újszövetséget*, s katekizmust, ábécéskönyvet írt, énekkönyvet kezdett. Legrégibbi anyakönyveink – 1755-től 79-ig – az ő keze írását és szerzteágazó munkáját mutatják és őrzik. Ezenkívül úrvacsorai edényei is kincseink közé tartoznak.

Szlovén testvéreinkkel mind a mai napig élő kapcsolat működik, a Strukócon született, de haláláig itt munkálkodó, bibliafordító-reformátor lelkész révén. Idén emlékezünk halálának 230. évfordulójára a templom falán elhelyezett magyar és szlovén nyelvű márványtábla igéjével: „*Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket.*” (Zsid 13,7)

1797-ben új templom épült, mére-

te a jelenleginek a fele volt; később megnagyobbították. *Szabó Pál* lelkész idejéből egy adalék: „Az istentiszteleteket hétköznap napkelte után egy órával és napnyugta előtt egy órával tartották a vasár- és ünnepnapokon kívül.”

Testi-lelki gyarapodás és veszteségek is követték egymást az évszázadok alatt. Harangvásárlás, orgonáépítés, háborúk és építkezések – a hosszú történet minden mozzanatát fel sem lehet sorolni. Érdemes azonban figyelni *Zámolyi Gyula* munkájára,

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Június 28-án, a Szentháromság ünnepe utáni harmadik vasárnap 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Surdról. Igét hirdet *Smidéliusz-né Drobina Erzsébet* lelkész.

aki családi és réteg-bibliaórákat, négyzólamú énekkart vezetett, majd *dr. Puszta László* precíz, pontos és lelkiismeretes, hűséges családlátogató huszonkilenc éves.

Ma a legfőbb pont a fogyó lélekszám; alig háromszáz főt számlál a gyülekezet. Az iskolát is bezárták, csak óvodai hittan és lelkes gyülekezeti hittancsoport működik. Tagjai mindig részt vesznek a hittanversenyeken, bábversenyen, rajzaikból pedig állandó kiállítás látható a templomban.

Istentiszteleti rend • 2009. június 21.

Szentháromság ünnepe után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Jn 3,(13)14–18; Ézs 55,1–5. Alapige: Mt 23,37–39. Énekek: 61., 435.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Baliczva Iván; du. 6. Balogh Éva; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Nagy Zoltán; du. 2. (szlovák nap); **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (úrv., ifjúsági) Benkóczy Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Baliczva Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorvölgyi Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyirtás** de. 11. Lackner Pál.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Magyarországi Evangélikus Egyház

Honlap: www.evangelikus.hu

„Kérem Isten kegyelmét és áldását hazámra, hogy az szabad és boldog legyen”

Rázga Pál emlékezete

► **Rázga Pál pozsonyi evangélikus lelkészt az 1848-as szabadságharcban való részvételéért halálra ítélték. Kivégzése előtt, 1849. június 18. napjának hajnalán mondott imájában hangzott el a címben olvasható kérés. Halálának százhatvanadik évfordulóján kegyelettel és hálával emlékezünk életére.**

Rázga az egykori Osztrák–Magyar Monarchia területén, a magyar közigazgatáshoz tartozó Bazin (ma Pezinok) községben született 1798. december 10-én, szlovák szülők gyermekeként. Abban az időben a Kis-Kárpátok keleti lejtőre települt községeket magyarok, szlovákok és németek lakták. Az emberek békében éltek egymással, s még gyermekkorukban elsajátították egymás nyelvét. Rázga is jól beszélt mind a hármat. A szomszédos Modor községben kezdte a gimnáziumot, majd Pozsonyban fejezte be.

A lelkési pályára érzett elhívást. Pozsonyban kezdte teológiai tanulmányait, majd ösztöndíjasként a bécsi protestáns teológiai intézetben végzte. 1823-ban avatták lelkésszé.

Ausztriai gyülekezetben kezdte a lelkési szolgálatot. Vonzó előadásával nagy népszerűségre tett szert, katolikusok is szívesen hallgatták igehirdetéseit. Erre a helybeli plébános is felügyelt, és követelte, hogy katolikusoknak ne prédikáljon, azokat küldje ki a templomból.

A monarchia területén akkor az evangélikus egyház törvényesen „bevett” felekezeti tevékenykedhetett. A katolikus volt az uralkodó egyház, s a papság kiváltságos joggal felügyeletet igyekezett gyakorolni a protestánsok felett. A plébános bíróság elé citálással, megbírsággal fenyegette Rázgát. A konfliktus elkerülése érdekében ő kitért a kínos helyzet elől, és áthelyezését kérte másik gyülekezetbe.

Új helyén is bátran hirdette a reformátorok által felismert bibliai igazságot. Hamarosan azonban itt is konfliktusba került a plébánossal, ezért tizenkét évi ausztriai szolgálat után, 1835-ben elfogadta a modori egyházközségtől érkezett hívást.

Figyelme itt kiterjedt a pozsonyi egyházmegye lelkészcsaládjainak a gondjaira is, s megszervezte a lelkészek özevegyeinek és árváinak támogatására a gyámintézeti alapot. Kiváló szervezési képességének híre eljutott az akkor megárvult prágai gyülekezetbe is, és 1839-ben meghívták őt lelkészüknek.

A prágai egyházközség akkor nem volt rózsás helyzetben, parókiája és az iskola épülete is felújításra szorult. A környékbeli lelkészek közül senki sem akarta elfoglalni a reformáció bölcsőjének nevezett, de akkor elhagyott állapotban lévő helyet.

Rázga nem ijedt meg a reá váró feladatoktól, és vonzotta őt az egyetemi város. Igyekezett bekapcsolódni az ottani vallási és kulturális életbe. Igéihirdetéseivel itt is hamar népszerű és közismert lett. Fellendült a gyülekezeti élet. Új parókiát és iskolát építhettek.

Közben azonban nemcsak népszerűsége növekedett, de ellenfeleinek

a száma is. A vegyes házasságok között végzett lelkipozsonyi munkájáért katolikus részről támadások érték. 1846 tavaszán meghalt az evangélikus polgármester, és katolikus felesége, elhunyt férje iránti tiszteletből, Rázgát kérte a temetési szertar-

tás elvégzésére. A temetésen óriási gyülekezet vett részt, hogy az özvegynek kifejezze részvétét és férje iránti tiszteletét. Az alkalom felkeltette a katolikus esperes Rázga iránti haragját, s bíróság elé vitte az ügyet. Rázgát azzal vádolta, hogy katolikusoknak prédikált.

Egyre elviselhetlenebb lett itt az élete neki magának, de a családjának is. Elhatározta, mielőtt lehetőség adódik, elhagyja Prágát. Nem kellett sokáig várnia. 1846 tavaszán Pozsonyba hívták a német lelkési állásra, amelyet fontolgatás nélkül elfogadott.

Pozsonyi beköszöntő beszédét egykori feljegyzések szerint így kezdte: „Kedves gyülekezet, minden erőm és képességem nektek ajánlom, de életem hazámra illeti.” Nem tartotta magát politikusnak, de egyházi munkája mellett részt vett a közéleti eseményekben is. Az 1848-as szabadságharc küzdelmeibe, sok más protestáns lelkésszel együtt, ő is bekapcsolódott, mert a vallásengedelmesség kivívását remélte. Vállalkozott arra, hogy a pozsonyi „Zöldfa” vendéglő erkélyéről beszédeivel a szabadságharc támogatására buzdítsa hallgatóit. Az istentiszteleteken is rendszeresen imádkozott a szabadságharc győzelméért. Forradalmi bizottság megalakításán munkálkodott, nemzeti gárdát szervezett, és annak munkáját anyagilag is támogatta.

Amikor a császári csapatok megszállták Pozsonyt, Rázgát barátai menekülésre és rejtőzködésre biztatták. Ő ezt elutasította. „Tanácsomra eddig a gyülekezet sok tagja fogott fegyvert a szabadság érdekében, és életét áldozta. Alávaló gazember volnék, ha most megszöknék.” A császári katonák letartóztatták, és megbilincselve a városházára kísérték. Katonai bíróság elé került.

A bíróság némely tagja, enyhe ítélet érdekében, mentségére megpróbált érvelt keresni. A bíró kérdezte: „Ki parancsolta, hogy a gárdisták mellé álljon, és fegyvereiket megáldja?” Rázga azt felelte, legjobb belátá-

sa és lelkiismerete szerint cselekedett. Ezzel sorsa megpecsételődött. *Haynau*, a császári csapatok parancsnoka beteges kegyetlenséggel elretentő büntetést, kötél általi halalos ítéletet követelt a bíróságtól. Pozsony előkelő asszonyainak küldöttsége

Haynau előtt térdre ereszkedve kegyelemért könyörgött lelkészüknek, öt gyermek apjának. Haynau könyörtelen maradt, s a kért ítélethez ragaszkodott.

Rázgát 1849. június 18-án, hajnali négy órakor kivégezték. Az ítélet végrehajtása előtt vele lehetett lelkész társa, *Simko Vilmos*, aki úrvacsorával erősítette őt. Utólag, emlékezetből lejegyezte Rázga utolsó imádságát, amelyet a gyülekezet tagjai sokáig kegyelettel őriztek. „Uram, ha

lehetséges, múltjék el tőlem e pohár, de ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogy Te. Itt állok előttem, mindenható Isten, ez új nap hajnalán. Megpróbálok visszatekinteni életemre. Hatalmába kerít a fájdalom, amikor arra gondolok, hogy nem fejezhetem be, amit elhatároztam. Megáldok mindent, amit szemeim most utoljára láthatnak. Áldom Pozsony lakóit, áldom a megárvult pozsonyi gyülekezetet. Áldom szegény, ártatlan gyermekeimet, áldom drága feleségem, a császárt, és áldom azokat is, akik elítéltek. Kérem Isten kegyelmét és áldását hazámra, hogy az szabad és boldog legyen.”

Pozsony lakossága hamar megismerte *Luther* iratait, de evangélikus gyülekezet csak az 1606. évi bécsi békekötés után szerveződhetett. A gyülekezet megalakulásának háromszázadik évfordulójára szervezett ünnepélyen, *bárá Prónay Dezső* egyetemes felügyelő javaslatára, Rázga Pál emlékére márványtáblát avattak a parókia falán.

Közép-Európa azóta jelentős átalakuláson esett át, a történelem is átértékelődött. Valaki levetette az emléktáblát. Némelyek nem szívesen emlékeztek Rázgára, feledésre ítélték őt. Rosszallották, hogy szlovák szülők fiaként *Kossuth* honvédeknek támogatására buzdította Pozsony lakóit. Mások arra gondolnak, hogy az ökumenikus kapcsolatok bővítésére törekedve Rázga személye negatív példa, mert sok konfliktusa volt a katolikus papsággal. Ezek elfelejtik, hogy az ökumené nem szemet hunyást kíván egymás tévedése felett, hanem az igazság közös keresését és a felismert igazság közös elfogadását igényli.

Rázga utódai szétszóródtak a világban. Leszármazottai közül néhányan Budapesten élnek, s emlékezésül az óbudai templomunkban felállított emléktáblánál helyezik el virágaikat.

Rázga a vallásengedelmesség kivívása érdekében küzdött, törekvése nem volt hiábavaló. Kegyelettel őrizzük emlékét.

■ ID. CSELOVSZKY FERENC

Száznegyven karakterben a világ

Rengeteg embernek van már évek óta mobiltelefonja, így számukra valószínűleg nem ismeretlen az SMS betűszó. Minden bizonnyal ők a rövid szöveges üzenetek hosszúságbeli korlátját is ismerik: eltekintve a modern telefonok automatikus összekapcsolási lehetőségeitől egy-egy ilyen küldemény legfeljebb 160 karakter hosszúságú lehet.

Mégis, a leggyakrabban értetlenül néznek a *Twitter* nevű mikroblogszolgáltatásra (<http://twitter.com/>), akik hallottak róla. Mit lehet kezdeni a legfeljebb 140 karakteres bejegyzésekkel? Május elején beszélgettem el a *Twitter* térnyerése kapcsán a *Los Angeles Times* újságírója az SMS-rendszer egyik kifejlesztőjével, *Friedhelm Hillebranddal*. Ő szintén ezt a fajta szkepticizmust tapasztalta munkája kezdeti szakaszában, még közeli barátai és kollégái is azt mondták, hogy az alig több mint másfél száz betűhely nem elegendő egy valamirevaló közlésre. Hillebrandot saját kutatásai győzték meg igazáról: kiderült tudniillik, hogy egy képsaplra átlagosan 150 karakternyi üzenet került, sőt a textüzenetek hossza is ekörül mozgott.

A *Twitter* a blogok oldalvívén előretörve lett népszerű eszköz. Az internet fejlődésének második lépcsőfoka, a Web2.0 néven elhíresült fázis adta a felhasználók kezébe a tartalomgenerálás lehetőségét. Ennek első hulláma volt a webes naplók elterjedése. A blogok jelentős része az énblog kategóriába tartozik, ezek ténylegesen naplószerű bejegyzések, vagy-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

is azt rögzítik, hogy az adott internetező miként éli az életét. A *Twitter* indulásakor szintén ezt a vonalat képviselte: írd le, hogy mit csinálsz, de mindössze 140 karakterben.

A mondás szerint minden eszköznek jónak kell lennie arra, amire kitalálták, de a legjobbak másra is használhatók. A *Twitter* is egyfajta csoportos csevegő-, illetve megosztó oldallá vált napjainkra. És mivel a fejlesztők programozói felületet is adtak hozzá, a rengeteg rövid bejegyzésből érdekes és értékes tartalmakat lehet készíteni. A *Tweetmeme* (<http://tweetmeme.com/>) olyan hírgyűjtő, amely a *Twitter*-ezők által beírt híreket rendezi sorba annak alapján, hogy hány *Twitter*-ező oszította meg. Az eredmény pedig egy valódi népszerűsége alapján alapuló hírfolyam lesz, amelyben elsősorban a legérdekesebbnek tartott információkkal lehet találkozni.

Vagy hasonlóan izgalmas alkalmazás a *TwitterJobSearch* (<http://twitterjobsearch.com/>), amely összegyűjti a meghirdetett állásokkal kapcsolatban bejegyzéseket, és azokat teszi kereshetővé – egyelőre angol nyelven és jobbára az Egyesült Államokban.

Az európai kontinens nyugati ré-

szén és hazánkban is felfutó ágon van a *Twitter*. Az informatikához közeli emberek hóbortjából lassanként általánosan használt eszközzé válik. Nem csoda, hogy a németországi Kirchentag idei eseményeit már két csatornán is lehetett követni, a *dektog* és a *kirchentag* becenevű felhasználó is folyamatosan közvetített. Az pedig szinte természetes, hogy a brémai egyházi napokról szóló panorámaoldalunk interjúalanyának, az énekeszeneszerző *Harcsa Veronikának* szintén van *Twitter*-azonosítója. A népszerűség nem pusztán tehetség kérdése, hanem kemény promóciós munka eredménye is. Ez pedig manapság már nem képzelhető el a közösségi oldalakon zajló aktív jelenlét nélkül, és azok, akik az ismertségükből is élnek, tudják ezt.

Nincs semmi akadálya annak, hogy az egyház is megjelenjen a *Twitter*-en. Mindennap van olyan tartalom, amely automatikusan közzétehető, de a napi igéken túl az egyházi események is hirdethetők lennének így. Nem biztos, hogy sokan olvasnák ezeket, viszont az evangélikus egyház ezen keresztül is növelhetné elismertségét. A külső felületeken történő megjelenés fokozza az együvé tartozás élményét, emberi arcot kölcsönöz a felekezetnek, és alapjában véve jó imázst teremt. Elvégre sokan vélik úgy: ha valakik magabiztosan bánnak az élvonalbeli technológiákkal, akkor másban is jóknak kell lenniük...

■ NAGY BENCE

Emlékezzünk Harkányi Lászlóra

Kedves Testvérek!

Nagybátyám említette a minap: a testvérem megérdemelné, hogy megemlékezzünk róla. Megértettem a kérését, de vonakodtam egy kicsit. Huszonöt év, negyed század telt el azóta, mióta Harkányi László nincs közöttünk. Akik ismerték, már nagyrészt követték őt. Akik még élnek, talán már nem is tudják, ki volt ő – válaszoltam a felvetésre.

Mégis tollat ragadtam. Hogy miért? Talán kiderül.

A legendás fasori gimnáziumban kezdte meg tanulmányait. Majd követte a teológia. Segédlelkész volt Dunaharasztn, később Kecskeméten. Pár évre rá már a fővárosban volt az akkor országos egyházként emlegetett Üllői úti központi főtűtűre. Ezt követően az Evangélikus Élet tördelőszerkesztője lett. Az újságírói szakot elvégezve haláláig újságunk felelős kiadója volt.

Furcsa ember volt. Megpróbált mindenkinek segíteni. A maga mód-

ján, felhasználva kapcsolatait. Ha kellett, külföldről szerzett – egyebek közt – orvosságot, sőt még művégtagot is a rászorulóknak. Vallási hovatartozásra való tekintet nélkül próbálta enyhíteni a lelki és fizikai fájdalmakat. Tette ezt az ő egyedi stílusában. Ezt nem mindenki értette, de elfogadták a segítségét. Lelkész volt, mégis „átlagos” ember maradt. Jó humorával majdnem mindent elért, amit szeretett volna. Csak egyet nem! Sosem engedett senkit a közvetlen közelébe. Szerették, tisztelték, de igazából segíteni nem lehetett neki. Ez az ő döntése volt. Lehet, hogy végül ez okozta a vesztét. Ő így látta jónak. Fogadjuk el! Most már úgys mindegy. A tényeken nem változtathatunk.

Még gyerekkoromban egyszer az ő prédikációját hallgattam. Mikor vége lett az istentiszteletnek, csak annyit mondtam neki:

– Nem is tudtam, hogy testvérek vagyunk!

Értetlenül nézett rám.

– Nem azzal kezdted, hogy „Drága testvéreim”? – kérdeztem.

– Igazad van! Mindannyian azok vagyunk – válaszolta.

Most hozzátok fordulok, testvérek! Hozzátok, akikkel együtt fociztunk Balatonszárszón vagy Mátra-szentistvánban. Lehet, hogy már mi sem emlékszünk egymásra, de emlékezzünk a szüleinkre, akik már nincsenek velünk! Biztos vannak, akik, hála Istennek, még közöttünk élnek. Most pár pillanatra gondoljunk rájuk! Milyen fontos, hogy még velünk lehetnek! Ne várjátok meg, amikor már nem lesznek ezen a földön! Szeressétek őket, amíg fizikai valójukban veletek vannak!

Egy idézettel zárom soraimat: „Próbálj meg úgy élni, hogy ne vegyenek észre ott, ahol vagy, de nagyon hiányozz onnan, ahonnan elmentél!”

Laci ilyen volt! Én csak tudom. A fia vagyok.

■ HARKÁNYI PÉTER

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Meggyes huszárbajusz

Hozzávalók a tésztához: 30 dkg liszt, 7 evőkanál tej, 10 dkg zsír vagy Rama margarin, 3 tojás sárgája, 3 dkg cukor, 2 dkg élesztő, 1 citrom héja.

A töltelékhez: 3 tojás fehérje, 15 dkg cukor, 20 dkg darált dió, magozott meggy, lekvár.

A tészta elkészítéséhez az élesztőt a cukros tejben felfuttatjuk. A lisztet a zsiradékkal elmorzsoljuk, bele tesszük a tojássárgákat, a felfuttatott élesztőt és a citromhéjat, majd az egészet összegyúrjuk.

A töltelék elkészítéséhez a tojásfe-

FOTÓ: BODA ZSUZSA

hérjéket kemény habbá verjük, apránként hozzátesszük a cukrot, és végül beleforgatjuk a darált diót.

A tésztát három cipóba osztjuk és tepsis hosszúságúra kinyújtjuk. Az így kapott téglalapnak a hosszabbik (a tepsis hosszúságával megegyező) két szélét magozott meggyel kirakjuk, és a tésztát ráhajtuk úgy, hogy a meggyet befedje. Az így keletkezett vályút lekvárral megkenjük és a diótöltelékkel megtöltjük. A három rudat egymás mellé tesszük és előmelegített sütőben 200 fokon megsütjük.

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Köszönet a csendesnapért

Tisztelt Szerkesztőség! Alulírott *Lippai Istvánné* hálás szívvel szeretnék köszönetet mondani a május 23-án Nyíregyházán megrendezett csendesnapért. „Egyenesedjétek fel!” – hirdette a kicsinyke szórólap, és én hálát adok az Úr Jézusnak, hogy részt tudtam venni ezen a szép rendezvényen.

Jó volt látni a színültig megtelt templomot, hallgatni az érdekes előadásokat! A fő előadásban *dr. Fabiny Tamás* püspök úr azt helyezte a szívünkre, hogy van kiút a válságból. Gondolom, itt a fő hangsúly az egyházi gondokon volt, nem a politikán, mert abból már elégünk van, hogy állandóan az egyházat piszkálják, mert „ők” nem tudják, hogy lehet ugyan Jézus nélkül élni, de nem érdemes!

Ebéd előtt fórumbeszélgetésre oszlott szét a népes testvérsereg, én a *Süveges Gergővel* való beszélgetésen vettem részt, melynek témája a család volt. Zsúfolásig megtelt a terem, még a folyosón is álltak, nem fértünk el. Meggazdagodva indultunk ebédelni, már aki tudott, mert egyáltalán nem voltam éhes. Volt ott minden, amit csak egy éhes ember megkívánhatott. Az a sok kedves kislány és nagylány olyan barátságosan, testvéri szeretettel kínálta a vendégeket, hogy azt elmondani nem lehet! Még fagyit is kaptunk, hazafelé az útra pogácsát és ásványvizet csomagoltak nekünk. A busz mellé álltak, és kedvesen elinteztek bennünket.

Szeretnénk mindent megköszönni, a lelki és testi táplálékot, kicsiknek és nagyoknak egyaránt, ennyi jót talán meg sem érdemeltünk.

Én úgy gondolom, amíg ennyi testvér össze tud jönni a hívó szóra, nincs itt semmiféle válság. Biztassuk magunkat azzal a gyönyörű mondattal, amelyet *Luther Márton* is mondott nehéz óráiban: „Meg vagyok kereszteleve!” Igen, hála Istennek, a mi szüleink ezt igen fontosnak tartották. Mi mind a tizenegyen (mert ennyien voltunk testvérek, még heten élünk) a diósgyőrvasgyári templomban lettünk megkeresztelve, itt konfirmáltunk, és kettőnknek adatott meg, hogy ma is ide járhatunk. A többiek másfelé sodródtak.

Még egyszer köszönök mindent, amit ez a nap Jézus Krisztus és a nyíregyházi testvérek által adott nekünk. Hálás vagyok és köszönöm mindenkinek, aki segítette azt a szép napot csodálatossá tenni! Aki nem jött el, mert valami más fontosabb volt a számára, szegényebb lett sok-sok élménnyel. Tisztelettel:

LIPPAI ISTVÁNNÉ a diósgyőrvasgyári piciny gyülekezet nevében

Balaton-felvidéki kirándulás

A szombathelyi evangélikus gyülekezet *Gregersen-Labossa György* lelkész vezetésével, ötvenhét fővel május 30-án kirándulást tett a Balaton-felvidéken. Utunk során fogadott bennünket vöröstói alkotóműhelyében *Polgár Il-dikó* evangélikus keramikumművész.

A következő állomás Nagyvázsöny evangélikus temploma volt (*képünkön*), ahol a csoportot vezető lelkészünk rövid áhítatot tartott. A templom után a nagyvázsónyi várat tekintettük meg. A kirándulás további megállóin *Németh Szabolcs* lelkész bemutatta a meneshelyi és a szentantalfai evangélikus templomot, és ismertette történetüket, valamint beszélt a gyülekezetek életéről. Utunk a továbbiakban a szentbékálai „kötengerhez”, ehhez a pártatlan szépségű geológiai képződményhez vezetett.

Megfáradva, de élményekkel feltöltődve és lelkieken gazdagodva érkezünk haza Szombathelyre. A kirándulás felkészülésül szolgált pünkösdi ünnepére, valamint a gyülekezet építésére.

HEGEDÜS LÁSZLÓ presbiter

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a május 23-ai missziói napjának perselypénzét – miként az *Evangélikus Élet* május 31-ei számában már hírül adtuk – a veszprémi Éltés Mátyás Fogyatékosok Nappali Intézménye és Gondozóháza javára ajánlotta fel. A százezer forintos adományt június 15-én adta át *Verasztó János* egyházkerületi missziói lelkész *Krámlí Ida* intézményvezetőnek. ■ ISÓ ZOLTÁN felvétele

HÍREK, HIRDETÉSEK

A Fonyódi Múzeumi és Helytörténeti Egyesület szeretettel meghívja Önt, családját és barátait *Polgár Rózsa* Munkácsy- és Kossuth-díjas kárpitművész kiállításának megnyitójára június 27-én, szombaton 17 órára a fonyódi múzeumba (Bartók Béla u. 3.). A kiállítást megnyitja *Simonffy Márta* Ferenczy-díjas képzőművész, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke. A kiállítás megtekinthető július 23-ig.

A Deák téri orgonazenés áhítatsorozat keretében június 28-án 18 órai kezdettel *Almásy László* Attila orgonánál. Műsorán B-A-C-H művek szerepelnek: *Bach: XIV. contrapunctus (Göncz Zoltán* rekonstrukciója); *Schumann: Hat B-A-C-H fűga; Liszt Ferenc: B-A-C-H prelúdium és fűga.*

HIRDETÉS

Isten iránti hálával értesítem, hogy június 27-én 15 órakor a pestszentlőrinci evangélikus templomban (1183 Budapest, Kossuth tér 3.) *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke lelkésszé avat. Szeretettel meghívom Önt és szereteteit erre az ünnepi istentiszteletre.

Grendorf-Balogh Melinda

HALÁLOZÁS

Dr. Zsigmond Árpád hitvesét, *Boldogj Ágnest* Urunk elszólította élete 63. évében súlyosra fordult betegségében június 5-én. Temetése június 8-án volt Hatvanban. Az igaznak emlékezete áldott.

APRÓHIRDETÉS

Bp. XVIII. ker.-ben 67 m², 1 + 2 fsz. lakás tulajdonostól eladó. Tel.: 30/461-2771.

Keresem a Soproni Evangélikus Tanítóképzőben az 1925–26-os tanévben végzetek tablóképét. Kérem, akinek ilyen van, értesítsen. Tóth Csaba, 8960 Lenti, Zrínyi Miklós u. 8/b, tel.: 92/351-093.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Mária ezt mondta: „Rátékitett az Úr szolgálóleánya megalázott voltára: nagy dolgokat tett velem a Hatalmas.” Lk 1,48–49 (1Móz 32,11a; Lk 14,15/16-24; Ef 2,17–22; Zsolt 28) Azok közé tartozom, akik nem szeretnek kidobni semmit, hátha jó lesz még valamire. Így aztán mindig rengeteg kacat gyűlik össze a garázsban, a padláson... A feleségem persze időről időre kidobál mindent, amikor már nincs több hely. Olyankor mindig egy kicsit összekapunk, de végül aztán belátom, hogy hiába, no, én nem vagyok Isten: úgysem fogom tudni használni semmire azokat az elromlott, kettétört, elkopott vacakokat. Ez egyedül neki sikerült velünk. • Uram! Tekints rám s önmagában értéktelen életemre, és add, hogy a te kezdedben mégis nagy dolgokat véghezvívó eszközzé válhassak.

Hétfő

Simon Péter leborult Jézus lába elé, és így szólt: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” Jézus akkor így szólt hozzá: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” Lk 5,8.10b (Jer 3,12b–13a; Péld 9,1–10; ApCsel 11,19–30) A pék egyszer szokatlanul nagy pécet sütött. „Ez biztosan valami különleges megrendelőnek készült” – gondolta az inas. A péc azonban még másnap is ott pihent a pékségben. „Nem jött érte senki, kár, most már lassan ki lehet dobni” – gondolta az inas. A péc azonban egész héten ott maradt az asztalon. „Biztosan megfeledezett róla a mester” – tűnődött az inas. Ám ekkor a pék egy doboz fémfestékkel a kezében odalépett a perechez, és elől-hátul befestette. Másnapra ebből a megszáradt, ott felejtett, összefestett, ehettlen perecből lett a pékség cége. • ...hogy mindenki láthassa hatalmat, amellyel a megtérő bűnös emberek tettein és szavain keresztül szerzel magadnak dicsőséget.

Kedd

Nem megy le többé napod, és holdad nem fogy el. Az Úr lesz örök világosságod. Ézs 60,20 (Fil 2,14-15; 2Móz 2,11-15/16–22/23–25; ApCsel 12,1–17) Egy születésétől fogva vak ember egyszer megkérdezte látó barátjától, milyen érzés a fényt látni. Az némi töprengés után így válaszolt: „A fény irányt mutat, biztosságérzetet kelt, nélküle nem vennéd észre, kik és mik vannak körülötted. Lágyan simogat melegével, úgy érzed, átölel és vezet, életet és erőt ad. Nélküle hideg és sötét, halott és mozdulatlan lenne az egész világ.” „De hiszen akkor én látok!” – kiáltott a vak, és keresztet vetett. • ...és hirdeted szeretetedet az egész világnak, amelyet megváltottál és vezetsz mindvégig...

Szerda

János mondta: „Teremjetez megteréshez méltó gyümölcsöket!” Lk 3,8 (2Móz 19,6a; Lk 1,57–67/68–75/76-80; ApCsel 12,18–25) Meghalt egy szent életű pap, és a mennyeországba jutott. Ahogy ott járt-kelt az árnyas fák lobjai között, és hallgatta az angyalok énekét, fűrkésző tekintete ismerős arcok után kutatott. De csupa idegent látott maga körül. Egyre rosszabb érzés kerítette hatalmába, míg végül megfordult, és sikoltva rohant vissza a bejárathoz. „Hova, hova?” – állította meg a kapuban Szent Péter. „Baj van! Ott felejtetem a többieket, vissza kell mennem értük!” • ...a cél felé, hogy végül egy szívvel, egy lélekkel követve téged mindannyian a te nyájadhoz tartozunk.

Csütörtök

Tartsatok meg és teljesítetek minden ígét, amelyet én parancsolok nektek! Semmit se tégy hozzá, se el ne végy belőle! 5Móz 13,1 (Mt 5,19; 1Tim 6,11–16; ApCsel 13,1–12) Tó. Ajtó. Hajtó. Óhajtó. Adóbehajtó. Pedig mindig csak egy kicsit tettem hozzá az eredetihez... • ...megvalósítva a magunk okoskodásai és önző szándékai helyett a te örök uralmat.

Péntek

Taníts engem helyes értelemre és ismeretre. Zsolt 119,66 (1Thessz 4,2; Mal 3,19–24; ApCsel 13,13–25) Amikor megtanultam jární, folyton elköboroltam, hogy a szüleimnek állandóan úgy kellett előkeresniük. Amikor megtanultam beszélni, folyton kikotyogtam olyasmit, amit nem lett volna szabad. Amikor megtanultam olvasni, el kellett dugni előlem azokat a könyveket, amelyek nem voltak nekem valók. Aztán megtanultam tanulni, és megtanultam azt is, melyik tudás mire való. Akkor tanultam meg imádkozni is. Azóta úgy érzem, bármilyen sok új dolgot tanuljak is még, a legfontosabbat már tudom. Tudok a szívemmel gondolkodni. • ...ahol színről színre láthatunk majd, és megismerhetünk téged úgy, ahogyan te ismersz bennünket.

Szombat

Akiknél pedig a jó földbe esett, azok igaz és jó szívvel hallgatják az ígét, meg is tartják, és termést hoznak állhatatossággal. Lk 8,15 (Ez 36,9; Mt 27,46–49; ApCsel 13,26–43) Az italaautomata csendesen álldogált a sarokban, rajta ákombákom betűkkel felirat: „Rossz!” Jézus odalépett az automatához, elővett egy százast, és bedobta. Az érme végigcsörgött a szerkezeten, majd alul kiesett a visszajáró helyére. Jézus kivette a pénzt, majd újra bedobta. A gép most sem fogadta el. Így ment ez jó darabig. „Nem látja, hogy rossz?” – vetette oda neki egy arra járó. „Nem – válaszolta Jézus. – Én csak azt látom, hogy nem fogadja el a pénzt.” Majd – hogy elhiggyék, hogy őt az Atya küldte – újra bedobta az érmét. Az automata pedig főzött egy kávét. • ...és életedet addad értünk, hogy megtérve hozzád örök életünk és üdvösségünk legyen Krisztus, a mi Urunk által. Ámen!

■ ZSÍROS ANDRÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 21-étől június 28-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>00.05 / Duna Tv <i>Sötétkékmajdnemfekete</i> (spanyol filmdráma, 2006) (105') A húszas éveiben járó Jorgének hét évébe kerül, hogy apja ápolása és a munka mellett be tudja fejezni felsőfokú tanulmányait. Mindenre elszántan kezd munkát keresni, csak hogy kikerüljön a számára elviselhetetlen közegből. Bátyja most szabadult ki a börtönből, ahol az utolsó hetekben szerelembe esett a szintén ott raboskodó Paulával. A lánynak egyetlen célja, hogy teherbe essen, és átkerüljön a biztonságos kismamarszlegre. Amikor kiderül, hogy Antonio nem képes teherbe ejteni Paulát, a férfi szokatlan kéreccsel áll öccse elé...</p>	<p>9.30 / m1 <i>Kincskereső kisködmön</i> (fekete-fehér magyar ifjúsági filmsorozat, 1968) (25') 11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 16.00 / PAX <i>Van egy név minden egyéb név felett: Isten bemutatkozik</i> Evangélikáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben 19.45 / Bartók rádió <i>A Prágai Filharmónia Ének- és Zenekarának hangversenye</i> Dvořák: Te Deum Beethoven: IX. szimfónia 21.00 / Duna Tv <i>Mit tudjátok, ki vagyok én!</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (71') 22.30 / m2 <i>Kibomlott kéve</i> (magyar dokumentumfilm, 2004) (41')</p>	<p>7.55 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') „Krisztus a jövő, együtt követjük őt!” 12.05 / Bartók rádió <i>Nürnbergi nemzetközi orgonafesztivál 2008</i> Dong-III játszik a Frauenkirche orgonáján 14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> Gondolatok a játékról 14.55 / RTL Klub <i>Hannibál – Róma rémálma</i> (angol történelmi kalandfilm, 2006) (89') 18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Varázsdoboz</i> (irodalmi gyermekműsor) Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai 21.00 / m2 <i>Összetört álmok</i> (amerikai filmdráma, 1991) (91')</p>	<p>7.20 / Duna Tv <i>Léptünk koppan ódon köveken</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (20') 11.50 / Tv2 <i>14 óra</i> (amerikai dráma, 2005) (88') 13.00 / m2 <i>Kodály Zoltán: Magyar népzene</i> 13.40 / m2 <i>Kerek és lépések</i> (43') A Sárköz és Bátorzék 18.05 / Rádió 17 (Budapest) <i>Evangélikus félóra.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 20.40 / PAX <i>A Deák téri evangélikus múzeum (riportfilm)</i> (15') 21.30 / Duna Tv <i>Néger, néger</i> (német tévéfilm, 2006) (90') 1. rész</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 7.10 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26') 15.06 / Hír Tv <i>A titkok légijárata</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (55') 16.00 / PAX <i>Van egy név minden egyéb név felett – Nincs más név</i> Evangélikáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben 21.00 / m2 <i>Halálos megtorlás</i> (amerikai filmdráma, 1986) (95') 21.10 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Böhm: Nun komm der Heiden Heiland – kantáta 23.55 / Duna Tv <i>Csepp az óceánban</i> (görög romantikus dráma, 1995) (102')</p>	<p>15.55 / Duna Tv <i>Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában</i> (olasz ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (36') Arezzo 16.05 / Bartók rádió <i>Wagner: Parsifal</i> (háromfelvonásos zenedráma) 16.35 / PAX <i>A Promise együttes koncertje</i> (koncertfilm) (78') 17.34 / M. Katolikus Rádió <i>Ars sacra</i> Bibliai motívumok Karinyth Frigyes költészetében 18.10 / m2 <i>A mértékletesség nyomában</i> (színes, fekete-fehér magyar ismeretterjesztő film, 2009) (44') 20.05 / Duna Tv <i>Időtlen úton</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (55')</p>	<p>12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') Bálint Sándor, a „legszögédibb szögédi” 12.30 / Duna Tv <i>Élő népzene</i> (26') Harmincéves a Dűvő zenekar 13.00 / Lánchíd rádió <i>Hittel és gitárral</i> Keresztény kortárs zenék 15.55 / Duna Tv <i>A Vatikán titkai</i> (lengyel dokumentumfilm sorozat, 2005) (27') Öszentsége hadosztályai 20.20 / m1 <i>Ünnepi gálaműsor</i> Közvetítés a Magyar Állami Operaházból a vasfűggöny lebontásának 20. évfordulója alkalmából 21.02 / Kossuth rádió <i>A Biblia.</i> Nádas Péter kisregényét rádióra alkalmazta: Turai Tamás</p>	<p>7.00 / Rádió C – FM 88,8 <i>Evangélikus félóra.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 10.00 / Duna Tv <i>Tanévzáró istentisztelet a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemről</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Surdról</i> Ígét hirdet Smidéliuszné Drobin Erzsébet lelkész. 10.05 / m1 <i>Egyházi naptár</i> 10.15 / m1 <i>Református magazin</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26') 21.15 / Bartók rádió <i>Az ember hang dicsérete</i> Händel: Passió a világ bűneiért szenvedő és életét áldozó Jézusról</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató. Árúsítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

